

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

**Role masových sdělovacích prostředků v
demokratické společnosti se zaměřením na
centrální tisková media v ČR**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Věra VLASÁKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan VENCLÍK, MBA

Znojmo, 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci „Role masových sdělovacích prostředků v demokratické společnosti se zaměřením na centrální tisková média“ vypracovala samostatně. Uvedla jsem všechny literární zdroje a publikace, ze kterých jsem čerpala.

Ve Znojmě 12. dubna 2012

.....
Věra Vlasáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Ing. Milanu Venclíkovi za ochotu a pomoc při vedení bakalářské práce a dále všem, kteří mi jakkoliv pomáhali při jejím vypracování.



ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Věra VLASÁKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Role masových sdělovacích prostředků v demokratické společnosti se zaměřením na centrální tisková media v ČR
Název (v angličtině)	The role of mass media in democratic society with the focus on central press media in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Popsání vzniku tisku. Tisk v období 1. republiky, tisk do roku 1989 a dodnes - popsání cenzury, vlastníků tisku a následné porovnání těchto období. Seznámení se zákonem, právech a povinnost při vydávání tisku. Vyhodnocení vlivu tisku na společnost.

Postup práce:

1. Sběr dat
2. Popis tisku v období 1. republiky, do roku 1989 a dodnes
3. Porovnání období do roku 1989 a dnes
4. Výzkum jak tisk ovlivňuje společnost a vyhodnocení výzkumu
5. Seznámení s vlastním názorem na tisk v České republice

Metody: sběr dat, analýza, komparace, šetření

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007. 273 s. ISBN 978-80-246-1387-1.
2. BERÁNKOVÁ, Milena. *Český periodický tisk do roku 1918*. Praha : Novinář, 1981. 274 s.
3. CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související*. Praha : C.H.Beck, 2001. 229 s. ISBN 80-7179-506-2:490.
4. GEBHART, Jan , et al. *Řízení legálního českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava*. Praha: Karolinum, 2010. 146 s. ISBN 978-80-246-1632-2.
5. KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2011

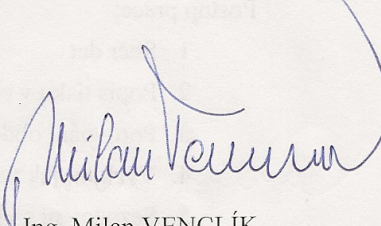
Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2012



Věra VLASÁKOVÁ
autor

Vlasáková


Prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo


Ing. Milan VENCLÍK
vedoucí bakalářské práce

Abstrakt

Tato práce se zabývá Rolí masových médií v demokratickém systému se zaměřením na centrální tisková média. První část se věnuje popisu vzniku tisku a posupně přechází k tisku v období 1. republiky. Následuje popis tisku během 2. světové války, vládu komunismu až do roku 1989 a dodnes. V této práci je také popsán rozdíl v cenzuře a vlastnicích tisku do roku 1989 a dnešním tiskem.

V praktické části byl proveden kvantitativní marketingový průzkum, který zkoumal, zda lidé čtou noviny a odkud je získávají. Ptal se také, jaký názor mají občané na to kdo vlastní český tisk, nebo zda je český tisk pravdivý.

Klíčová slova: tisk, média, cenzura, samizdat, vlastníci tisku

Abstract

This work deals with the role of mass media in a democratic system with a focus on the central press media. The first part is dedicated to the description of the formation of the press and gradually passes to press in the period of 1st Republic. A description of the press during the World War II, during the reign of communism until 1989 and ends with the current situation. This work also described the difference in press censorship and owners from the beginning till the year 1989 and today's press.

In the practical part there was carried out a quantitative marketing research, which examined whether people read the newspaper and where they are obtained from. This research asked also what opinion the citizens have on who owns the Czech press, or whether Czech press is veracious.

Keywords: print, media, censorship, samizdat, press holders

OBSAH

1 Úvod.....	8
2 Cíl a metodika	10
3 Teoretická část.....	11
3.1 Vznik zpravodajství.....	11
3.1.1 Evropa na přelomu 15. a 16. století	11
3.1.2 Předchůdci českých novin.....	11
3.1.3 Habsburkové a první cenzura	12
3.1.4 První české noviny	13
3.1.5 České noviny koncem 18. století a polovině 19. století.....	13
3.1.6 První české časopisy	15
3.1.7 Česká proletářská žurnalistika	17
3.2 Tisk v období první republiky (1918-1938).....	18
3.2.1 Tisková legislativa	18
3.2.2 Cenzura v první republice	19
3.2.3 Vlastnictví novin v období první republiky	19
3.2.4 Bulvární tisk	20
3.2.5 Časopisy	21
3.3 Tisk v Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945)	22
3.3.1 Cenzura v Protektorátu Čechy a Morava	22
3.3.2 Legální, ilegální a exilový tisk v Protektorátu Čechy a Morava	23
3.4 Československý tisk v letech 1945-1989	24
3.4.1 Tisk v letech 1945-1948	24
3.4.1.1 Cenzura v tisku v letech 1945-1948	25
3.4.2 Vývoj tisku v letech 1948-1967	25
3.4.2.1 Tisk v únoru 1948.....	25
3.4.2.2 Tisk po únoru 1948	26
3.4.2.3 Vývoj tisku.....	26
3.4.2.4 Exilový a ilegální tisk.....	27
3.4.2.5 Tisk od druhé poloviny 50. let do roku 1967.....	27
3.4.3 Tisk v období Pražského jara a po okupaci.....	28
3.4.4 Normalizace v tisku	29
3.4.5 Charta 77 a rozvoj samizdatu	30
3.4.6 Tisk v roce 1989 a jeho vývoj.....	30
3.4.7 Vlastníci tisku v roce 1989	31
3.5 Rozvoj tisku po roce 1989 do roku 2006	31
3.5.1 Vývoj tisku v ČR.....	32
3.5.2 Vlastnictví českého tisku	32
3.5.3 Porovnání období v tisku do roku 1989 a dodnes	33
3.6 Legislativní rámec tisku v ČR	34
3.6.1. Tiskový zákon	34
3.6.2 Ochrana zdroje a obsahu informací	35
4 Praktická část.....	36
4.1 Výsledky výzkumu	37
4.2. Vyhodnocení marketingového průzkumu.....	61
5 Závěr.....	64
6 Seznam použité literatury.....	65
7 Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh.....	67

1 Úvod

České noviny prošly řadou těžkých období, které byly spojeny se situacemi v Českých zemích. Vždy stály po boku českých občanů a snažily se jim podávat pravdivé a někdy společensky přijatelné zprávy. Ze skromných poměrů, ze kterých české noviny vyšly, se z nich v době obrozenectví staly listy, které sloužily k uvědomění si českého národa, českých tradic a hodnot. V revolučních letech 1848 - 1849 se pak stávají opravdovými mluvčími orgány českého národa a zastávají pokrokové názory. Pokrok, který noviny zažívaly, však pomalu mizí v okamžiku, kdy nastává rozpor mezi buržoazií a dělnickou třídou a jejím tiskem. Díky tomuto rozporu vznikly v Čechách dva směry žurnalistiky, směr buržoazní a proletářský.

V období první republiky je tisk na svém vrcholu a zažívá velký rozkvět. Objevují se zde noviny, časopisy a samozřejmě i první bulvární plátky. Po tomto vrcholu však přichází 2. sv. válka, která s sebou nese tvrdou cenzuru, zákaz vycházení mnoha novin.

Po únoru 1948 je všem jasné, jakáže žurnalistika bude nyní u moci. Nastupují noviny nového, neotřelého typu – noviny socialistické a komunistické. Tyto noviny hlásají slávu velkému ruskému bratrovi, jeho neutuchající pomoci a informují o tom, co soudruzi z SSSR vymysleli nového a co nás čeká a nemine. Cenzura byla tak patrná, že kdo se nechtěl dostat do problémů, musel psát pouze o dovolených tématech. Noviny se tak staly jakousi hláskou troubou komunistického tisku, která vychvalovala KSČ a nikdy neřekla nic zlého. Český lid se nechtěl ani v době komunistické vlády vzdát svého nezávislého tisku, a zatímco české tiskárny vlastní stát, češi si doma na strojích píší své noviny a časopisy, které šíří po příbuzných a známých a dají tak vzniknout českému samizdatu.

Když v roce 1989 přichází dlouho očekávaná Sametová revoluce a dochází k pádu komunistických diktatur, vzniká nový prostor pro český tisk. Tisk bude nezávislý a bude informovat pravdivě o všem co se děje. Česká společnost s tímto názorem tak vstupuje do nové dimenze a z šedi, která ji celé léta provázela, se najednou dostává do vírů barev a nových věcí. Český čtenář má na výběr z několika titulů a to nejen ze seriózních novin, ale i z bulvárních plátků a mnoha časopisů. A tak zatímco se čtenář rozplývá nad tím kolik nových titulů má nyní k dispozici a co vše je dovoleno v nové demokracii psát, dochází potichu k „legální krádeži“ českých novin. Zatímco v prvopočátku noviny vlastnily tiskařské rodiny, v dalších letech pak i politické strany a dlouhou dobu je vlastnil stát a financoval je ze svého rozpočtu, nyní v době, na kterou všichni dlouho čekali, dochází k něčemu zcela nečekanému. Takzvaná „privatizace“ Mladé fronty, Rudého práva

a komunistického regionálního tisku vedla k tomu, že do pozic šéfredaktorů se dostali lidé, kterým nezáleželo na tom, kdo bude vlastnit české noviny. A tak byla Mladá fronta (MF) prodána německému koncernu, Rheinisch-Bergische Druckerei- und Verlagsgesellschaft (RBVG) za jednu miliardu Kč. Ti, jenž MF prodali pak neměli černé svědomí z toho kdo nyní vlastní český tisk, spíše si dělali hlavu z toho, že prodali tak lacino. Nakonec bylo prodáno i Rudé právo a to koncernu Passeauer Neue Presse (PNP). Tento koncert nakonec koupil i okresní noviny, jenž za dob komunismu vycházely pod politickým patronátem KSČ. V červnu 2001 došlo k dohodě mezi dvěma koncerty a to PNP a RBVG, kteří se dohodly na rozdělení území České republiky tak aby si vzájemně nekonkurovaly. RBVG tedy kontroluje Lidové noviny, MF Dnes a PNP regionální denní tisk – obsahuje kolem 50 titulů např. Rovnost, Olomoucké listy, Deníky Bohemia: Hradecké noviny atd. a současně s tím vlastní i týdeníky Region. PNP je v Čechách zastoupeno svojí filiálkou Vltava-Labe-Press, a.s., České Budějovice. V dnešní době 85 % „české tisku“ vlastní zahraniční převážně němečtí vlastníci. Z tohoto plyne, že jen málo tzv. „českých deníků“ je opravdu českých. Deníky většinou ovládané českými subjekty jsou např.: Právo, Sport, Práce aj.. Právo, které odmítlo nabídky německých koncernů na jeho prodej, se kolem roku 2002 potýkalo s finančními potížemi. Mělo sice dostatek čtenářů, ale velmi málo inzerce, bez které se žádné noviny jen tak neobejdou. Z řad zasvěcených pozorovatelů tisku, se ozývaly názory, že velká síť inzertních společností je v německém vlastnictví a díky odmítnutí prodeje mělo nyní Právo lidově řečeno – smůlu. Z tiráže novin se čtenáři jen těžko dozví kdo je vlastníkem jejich oblíbených novin. A tak se v Českých zemích používá tichá cenzura. Němečtí majitelé se zuby nehty brání vyhnout jakékoliv debatě o vlastnictví tisku v České republice a vychází z toho, že pokud se o problému nepíše, pak problém neexistuje. Pokud tedy na toto téma vzniknou nějaké články, nejsou otisknuty, jelikož je to nevhodné téma. Důležité je si tedy uvědomit, že noviny by měli patřit do rukou českého národa.

Cílem bakalářské práce je zjistit jak český tisk ovlivňuje čtenáře nebo zda vůbec dokáže čtenáře ovlivnit a jaké jsou nejčtenější tituly. Důležitým bodem pak je, jestli český čtenář důvěřuje novinářům, novinám a jestli jako symbol důvěry v novinářskou práci si noviny koupí. I otázka vlastnictví je velmi důležitá, co říká český čtenář na to kdo je vlastníkem dnešního českého tisku. Samozřejmostí je i otázka zdali se čtenáři nechají ovlivnit inzercí v novinách.

K výzkumu, který je v této práci použit, byl zvolen kvantitativní marketingový výzkum, ve kterém byl obeslán vzorek respondentů s přesně cílenými otázkami.

2 Cíl a metodika

Cíl práce

Bakalářská práce bude přehlednou studií, která bude popisovat nejen vznik tisku a jeho následný vývoj v období 1. republiky a 2. druhé světové války, ale zmapuje i pro Českou republiku a její tisk významné období komunismu a jeho zásahů do tisku. V neposlední řadě zde budou popsány tisková média v dnešní době. V této bakalářské práci pak dojde k srovnání tisku v období komunismu a dnešní demokracie. Z těchto částí pak budou srovnány vlastnické vztahy a cenzura. Bude zde popsán i tiskový zákon, kterým se všechna tisková média musí řídit. Z tohoto zákona pak bude vybrán § 16 ochrana zdroje a obsahu informací, kde bude následně rozebíráno, zdali ho mají novináři prozrazovat své informátory nebo mlčet.

Hlavním cílem této bakalářské práce pak bude potvrzení nebo vyvrácení toho jak moc tisková média ovlivňují své čtenáře a zdali mají tiskoviny šanci k přežití v dnešním světě plném internetu a televize.

Metodika

Metodický postup pro tuto práci zahrnuje v teoretické části sběr dat z odborné literatury a jejich zpracování. Dále v této práci bude analyzován tisk od svých začátků až do dnešní doby, hlavní důraz bude kladen na analýzu vlastnických poměrů českých tiskovin. V poslední kapitole této práce bude provedeno srovnání vlastníků tisku a cenzury období do roku 1989 a v současném období.

V praktické části bakalářské práce bude proveden kvantitativní průzkum, jenž bude zaměřen na čtenáře novin. Tento průzkum bude zaměřen na vliv tiskových médií na čtenáře a dále pak na postavení tisku v 21. století, které je zahlceno televizí a internetem.

3 Teoretická část

3.1 Vznik zpravodajství

3. 1. 1 Evropa na přelomu 15. a 16. století

Na přelomu 15. a 16. století docházelo ve střední Evropě k velikému pokroku v oblastech ekonomických, sociálních i politických. S rozvojem výroby, obchodu, vědy i umění se vytvářely nové podmínky pro tu skutečnost, že se zpravodajství stalo nezbytností a lidé byli ochotni za ně platit.

A tak veliký boom ve výrobě a rozvoji obchodů způsobil, že vznikla potřeba kontaktu mezi městy a ostatním světem, že se objevila nutnost spolehlivých informací o trzích. Zpočátku byly informace obstarávány jednotlivými institucemi např. městskými či obchodními radami. Postupem času se začíná zpravodajství organizovat jako zvláštní, v pozdějších časech výdělečná činnost.

Politické a ideologické faktory byly důležitými mezníky pro vznik a rozvoj organizovaného zpravodajství. Vznikaly boje o moc mezi měšťanstvem a feudály. Obě strany využívaly zpravodajství k propagaci své ideologie.

Informace byly zprvu předávány písemnou formou, v dopisech. Z těchto dopisů pak postupně mizel subjektivní charakter a vzniklo psané zpravodajství.

Pro další rozvoj zpravodajství a vznik periodických novin měly velký význam pošty a vynález knihtisku. Pošty totiž v dějinách žurnalistiky tvořily první síť zpravodajství a poštmistři, se stávali vydavateli novin. Knih tisk od Gutenberga z poloviny 15. století, umožnil rozšiřování zpráv.¹

3. 1. 2 Předchůdci českých novin

Knih tisk způsobil, že zprávy začaly vycházet jako novinové letáky a to v průběhu 16. století. Novinové letáky, které vycházely v českých zemích, bylo možno rozdělit podle tematiky na několik skupin. První skupinou byly letáky reportážního charakteru (např. Život Mohamedův od Mikuláše Bakaláře z Plzně). Kromě vydavatele Bakaláře tento druh literatury vydával i Mikuláš Konáč z Hodíškova v Praze, vydal leták Sjezd císařské velebnosti, který Josef Jungmann nazval prvními českými novinami. Druhá skupina byla

¹ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 16-17.

tvořena letáky s politickou tematikou. Letáků, jenž byly zaměřeny proti císařsky a proti královsky vyšlo spousty, a tak ani samotný král nezůstal pozadu a tvořil vlastní tisk. Válečná tematika pak bylo téma třetí skupiny, podstatná část těchto letáků se věnuje tureckým válkám.

V 17. století kdy dochází k úpadku letáků, se u nás tvoří letáky se senzačními náměty. V této době se letáky vrací k písňové formě.²

3. 1. 3 Habsburkové a první cenzura

Letáková tvorba u nás byla v 16. století velmi rozšířená. Jestliže zprávy, které v letáčích vycházely, mluvily o politických, náboženských či válečných tématech, setkali se tiskaři s cenzurními zásahy církevních i světských úřadů.

Nařízení z 9. října 1547, ve kterém Ferdinand I. omezil tisk pouze na jednu tiskárnu, a to tiskárnu Bartoloměje Netolického, mělo zlepšit dozor nad tiskem a vytvořit zpravodajský monopol.

Toto jakož i jiná další nařízení nepřinesla požadované výsledky, tiskaři tiskli dál a dovážely se zakázané knihy.

Milena Beránková ve své knize dále píše: „*Další změna ve vývoji novinářství i cenzury nastala od 24. ledna 1594, kde Rudolf II. vydal nařízení „o tištění a vydávání traktátu a novin“, obnovené v květnu 1595. Podle tohoto dekretu pověřil císař arcibiskupa Zbyňka z Berku z Dubé a poručil císařským purkmistrům Starého a Nového města, aby svým tiskařům zakázali cokoli tisknout bez vědomí arcibiskupa. Dále bylo nařízeno, že právo tisknout tzv. noviny mají pouze čtyři pražští tiskaři, kteří se budou střídát ve vydávání měsíčních přehledů zpráv, jež došly do Prahy.*“³ Jak je z tohoto nařízení patrné tak císař i arcibiskup měli snahu zavést pořádek do tisku. Kdyby se býval tento dekret dodržoval, mohl vést k tomu, že by došlo k vytvoření českého periodického tisku ještě před třicetiletou válkou.

² BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918.* 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 18-19.

³ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918.* 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 21

11. prosince 1617 bylo vydáno nařízení Matyášem II., podle kterého musely být rukopisy knih, písniček i tzv. novin předkládány na radnici a pak císaři. A tak vedle církevní cenzury nastoupil i přímý dozor státu. Toto nařízení stejně jako předešlá, se ale nijak výrazně neuplatilo.⁴

3. 1. 4 První české noviny

První české noviny vydávané Karelem Františkem Rosenmüllerem, vypadají jako velmi slabá knížka, jsou šedivé a skromné. Začínají vycházet v době kdy v českých zemích postupuje germanizace a vrcholí protireformace. A právě v této době jsou vydávány noviny, které vyzdvihují české vlastenectví, lásku k národu a českému jazyku. Po celou dobu vydávání mají noviny stejný charakter. Zprávy nemají vlastní titulky, ale jsou uváděny datem a místem původu. Informace v novinách jsou řazeny za sebou, bez rozlišování důležitosti.

Noviny tvoří hlavně zprávy ze světa, jenž jsou přebírány z vídeňských novin. Najdeme zde i informace o habsburské monarchii. Zprávy z Čech či Prahy se zde objevují jen málo kdy, a když tak pojednávají o bohoslužbách nebo církevních slavnostech. Tyto noviny vycházely 53 let od roku 1719 do roku 1772.

V posledních letech své existence, po smrti Rosenmüllera, noviny jen upadaly. S jejich úpadkem ubývalo i čtenářů, kterých nikdy nebylo mnoho.

Vydávání dalších novin se potýká s problémy, jež jsou spojeny s malým počtem předplatitelů a tak až v roce 1782 tiskárna Matěje Glatze začala vydávat znovu české noviny pod názvem Pražské noviny.

Na konci 18. století noviny nachází místo u českých čtenářů a začínají v nich působit výrazné novinářské osobnosti např. Václav Matěj Kramerius.⁵

3. 1. 5 České noviny koncem 18. století a polovině 19. století

Když roku 1784 umírá majitelka Rosenmüllerovské tiskárny, přechází tato tiskárna do majetku knihtiskařského velkopodnikatele Jana Ferdinanda šlechtice ze Schönfeldu. Již roku 1786 je pověřen Kramerius spisováním a redakcí novin.

⁴ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 19-21.

⁵ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 16-30.

Noviny přinášely aktuální politické otázky a události doby. Dalším důležitým úsekem práce Krameria byly rubriky, ve kterých popularizoval nové způsoby hospodaření a organizace práce v zemědělství a řemeslech. Na poslední stránce každého čísla bylo možno najít literární přehled, který můžeme považovat za jedinou, byť neúplnou bibliografii knih, které byly vydávány v českém jazyce.

Na začátku roku 1789 začínaly spory mezi Krameriem a Schönfeldem. 4. července 1789 vydává Kramerius vlastní noviny – Krameriusovy c.k. vlastenecké noviny. Náplň byla téměř stejná jako u Schönfeldských novin. Ve svých novinách Kramerius zavádí rubriku Hlasy čtenářů, která se věnovala zprávám z venkova. *„S obsahem, posláním a funkcí novin velmi úzce souvisí i způsob redakční práce. O Krameriovi můžeme říci, že do ní zavedl určitý systém, který se po dlouhá léta stal vzorem jeho následovníkům. Je to způsob vybírání zahraničních zpráv a zvláště pak zavedení domácího zpravodajství, zdůrazňující spolupráci s dopisovateli a se čtenáři. Co je však u Krameria charakteristické, je dialog, rozhovor, používaný především v přílohách.“*⁶

Po smrti Krameria (1808) noviny upadaly, redakce se ujali jeho přátelé František Jan Tomsa a Jan Rulík. Dále je pak vedl Krameriův syn Václav Rodomil, který přes všechnu snahu noviny nemohl udržet a vrátit jim původní slávu. Nakonec jsou noviny prodány Schönfeldovi a roku 1825 zanikaly.⁷

Významnými novinami své doby byly Pražské noviny, jejichž redaktorem byl K. H. Borovský. Začaly vycházet 1. ledna 1846, tedy v době kdy v zemi ovládal Metternichův absolutismus a po redaktoru trpěných českých novin se požadovalo co nejméně politických a kulturních vědomostí a v žádném případě vlastní úsudek. Noviny se politikou zabývat směly, ale pouze v malé míře spíše vůbec. Havlíček se vzdor tomuto nařízení vrhl do studií politických dějin. Staral se o zlepšení zpravodajství, obstarával noviny a časopisy, jak německé tak slovanské, vydávané v monarchii. Překládal je a psal k nim i vlastní komentáře. Noviny rozdělil do několika rubrik, z kterých nejvýznamnější byla „Domácí záležitosti“ a „Zahraníční zprávy“. Havlíček si uvědomoval výchovné a organizační poslání novin a proto díky nim začal organizovat české národní hnutí.

⁶ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 45.

⁷ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 37-49.

Na jaře 1848 Havlíček Pražské noviny opouští a od 5. dubna vydává Národní noviny.⁸

V druhé polovině 19. století začínají vycházet Národní listy, mají být deníkem, který by se stal mluvčím české politiky. Byly politickým listem, jehož hlavním činností bylo podávat obraz toho co se děje a tyto události ovlivňovat. Důležitost byla kladena i na fejeton, jenž byl jádrem kulturní rubriky. V Národních listech jako zkušený fejetonista a divadelní referent působil Jan Neruda. V svých fejetonech vystupoval proti vůdcům české politiky a věnoval se i sociální otázce. Reportáže, jež psal do Národních listů, pak shrnoval do Obrázků policejních a do sbírky fejetonů Studie krátké a kratší. Národní listy byly listem české průmyslové buržoazie, přinášely proto hospodářské zpravodajství, ze kterého byla vybudována kvalitní hospodářská rubrika.⁹

3. 1. 6 První české časopisy

Cesta českých časopisů nebyla jednoduchá, jejich vydavatelé měli ještě větší problémy s vydáváním než vydavatelé novin – noviny totiž do určité míry rakouské úřady potřebovaly, seznamovaly lid s novými patenty, oběžníky či vyhláškami. Časopisy sloužily hlavně k osvobozeneckému hnutí a tak jim cenzurní úřady věnovaly větší pozornost než novinám.

I přes všechny překážky vznikají na přelomu 18. a 19. století první časopisy. Jedná se především o časopisy vědecké, ve kterých hlavně působily osobnosti jako Josef Dobrovský, Josef Jungmann či František Palacký.

První český časopis – čtvrtletník – se jmenoval *Böhmische literatur auf das Jahr 1779* u jeho zrodu stál J. Dobrovský. Časopis byl sice psaný německy, ale jeho obsah byl výhradně český. Po zániku tohoto časopisu trvalo několik let, než začal vycházet časopis *Hlasatel český*.

Hlasatel český začal v roce 1806 vydávat Jan Nejedlý a shromáždil okolo něj mnoho významných osob té doby: Josefa Jungmanna, V. M. Krameria, Vojtěcha Nejedlého aj. V *Hlasateli* se propaguje nový obrozenecký program a Nejedlý chce, aby časopis byl hlasatelem lásky k vlasti, obráncem češství a slovanství a bojovníkem za věc českého národa. *Hlasatel* zaniká po třech letech vydávání.

Na počátku 20. let se u nás objevuje první vědecká revue *Krok*. Autorem byl

⁸ BERÁNKOVÁ, Milena. *České novinářství Národního obrození*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965. , s. 62-82. ISBN I-115203.

⁹ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 154-160.

Jungmann. Časopis nevycházel pravidelně a celkem vyšly 4 díly. Velká část obsahu se zabývala přírodními a společenskými vědami.

Další z prvních časopisů, který se objevuje v českých zemích, je časopis Českého museum, jehož zakladatelem byl František Palacký. Tento časopis měl velký význam, koncem dvacátých a třicátých let, byl jediným časopisem, jenž se pravidelně věnoval vědeckým a kulturním otázkám na vysoké úrovni.¹⁰

Časopis Květy, jejichž autorem byl Josef Kajetán Tyl, vychází z národního života a slouží lidu. Tyl do časopisu získal velký okruh předních českých spisovatelů, popularizátorů z různých vědních oborů a významných národních pracovníků. Snažil se přiblížit čtenáři nejvýznamnější období našich dějin. K tomu využíval historické povídky, které psal většinou sám. V Květech najdeme básně K. H. Máchy, K. J. Erbena, K. Sabiny aj. Květy v době kdy je řídil Tyl, byly pestrým obrazem českého kulturního dění.¹¹

Zastavením časopisu Květy v květnu 1849 zmizel z českého prostředí poslední beletristický časopis. A tak 6. února 1851 začal Ferdinand Břetislav Mikovec vydávat týdeník Lumír. Význam časopisu Lumír spočíval v tom, že v padesátých letech existoval dlouho jako jediný český časopis. Lumír neudával novou linii a vůbec neprosazoval nové směry, pouze registroval status padesátých let. Po Mikovcově smrti roku 1862 časopis brzy zanikl.

Od roku 1859 začínaly vycházet Obrazy života a staly se tak nejvýznamnějším časopisem, který začal vycházet na sklonku Bachova absolutismu. Nejdůležitějším příspěvovatelem a později redaktorem byl Jan Neruda. V období Nerudova redaktorování se časopis stal nejpokrokovějším orgánem generace šedesátých let. Úkolem, který si časopis Obrazy života stanovil, bylo spojit vzdělávací a výchovný účel časopisu s účelem zábavným. Neruda tímto navazuje na nejlepší časy české žurnalistiky – tedy na vzdělání lidu v duchu osvícenců a odkaz Borovského.¹²

¹⁰ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 37-60.

¹¹ BERÁNKOVÁ, Milena. *České novinářství Národního obrození*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965. , s. 53-55. ISBN I-115203.

¹² BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. DÍL Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981. , s. 130-137.

3. 1. 7 Česká proletářská žurnalistika

První noviny a časopisy určené dělnickým čtenářům, jsou ze začátku ovládány buržoazií, jejich cílem bylo dělnictvo ovládat a ovlivňovat. Redaktoři prvních listů byli buržoazní politici nebo publicisti. Z toho důvodů ještě první dělnické listy nepředstavovaly dělnickou, proletářskou žurnalistiku. Charakter opravdových dělnických listů najdeme až na počátku 70. let, kdy v novinách působí opravdoví dělničtí novináři. Na stránkách Dělnických listů, Budoucnosti nebo Rovnosti se čtenáři seznamovali s díly Karla Marxe a Bedřicha Engelse a dále pak se svými právy i svojí úlohou ve vývoji společnosti.¹³

Dělnický časopis Budoucnost začal vycházet 1. října 1874. Tento rok jako i mnoho dalších, byl pro dělnictvo v českých zemích velmi nepříznivý. V monarchii dochází ke krizi, která postihuje nejvíce vyspělé země – Čechy, Moravu a Slezsko.

Dochází ke snižování mezd, zavírání závodů, roste nezaměstnanost, lidé mají hlad a propukají epidemie. V této době vychází Budoucnost, její existence závisela pouze na dělnících a jejich předplatném a dále pak na dobrovolných příspěvcích do finančního fondu vydavatelstva.

Budoucnost vycházela dvakrát měsíčně a vydával ji několikačlenný výbor. Hlavním cílem časopisu bylo třídní uvědomění a osvobození dělnické třídy. Často však autoři nezůstávali jen u původního požadavku osvobození dělnické třídy, ale hovořili o potřebě svrhnutí kapitalistického řádu, mluvili o vítězství dělnické třídy a vítězství socialismu. Ve způsobu, kterým byla Budoucnost psaná vidíme zásadovost, nekompromisnost, věcnost z nichž je charakteristický obsah a ideové zaměření listu.

26. ledna 1882 Budoucnost zanikla jako poslední sociálně demokratický list v Čechách.

Dělnické listy byly velmi radikálními novinami. Josef Hybeš, který byl odpovědným redaktorem Dělnických listů, se snažil pro splnění dělnických požadavků najít radikální řešení. Většina příspěvků v novinách byla konfiskována. Poslední číslo Dělnických listů vyšlo 16. ledna 1884.

¹³ BERÁNKOVÁ, Milena; MALEC, Karel. *Dějiny české žurnalistiky do roku 1945*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1976. , s. 25-26.

Navazující tiskovinou na Dělnické listy byl Duch času, který se stejně jako Dělnické listy hlásil k radikalismu. Zabýval se sociálními a existenčními problémy. Snažil se proletariátu ukázat podstatu kapitalistického vykořisťování. Postavení Ducha času nebylo jednoduché, bojoval proti všem – proti buržoazii, proti vládní perzekuci i oproti oponentům ve vlastní straně. Duch času zanikl roku 1886.¹⁴

3. 2 Tisk v období první republiky (1918-1938)

Tištěná média během první republiky se velmi zkvalitňovala. Byla značně ovlivňována demokratickou politikou, otevřenou a uvolněnou duchovní atmosférou, ekonomickým potenciálem země ale i sociálním vzestupem nižších středních vrstev.

V tomto období se periodický tisk dostává na vrchol svého vývoje, ale od 20. let měl konkurenci a to v rozhlasovém vysílání a filmovém zpravodajství. I přes tuto konkurenci měl tisk rozhodující mediální vliv na společnost. Tiskové podniky se stávaly organizační a ekonomickou páteří struktury novin a časopisů.¹⁵

3. 2. 1 Tisková legislativa

„Československo převzalo legislativu zaniklého Rakouska-Uherska. Mediální poměry ovlivňovalo šestnáct převzatých legislativních norem. K nejdůležitějším z nich patřily vedle obou trestních zákonů a trestních řádů a jejich novelizací rakouský tiskový zákon (1862), rakouský trestní řád pro řízení ve věcech tiskových (1873) a uherský tiskový zákon (1914). Během let 1918-1938 vzniklo dalších 34 právních norem, které ovlivňovaly oblast médií. Žádný československý tiskový zákon však v průběhu první republiky vytvořen nebyl.“¹⁶

Ústavou z 29. února 1920 byla zaručena tisková svoboda. Tato ústava zakazovala předběžnou cenzuru.

Zákon č. 124/1924 Sb., o změně příslušnosti trestních soudů a odpovědnosti za obsah tiskopisu ve věcech křivého obvinění, utržení a urážek na cit, vyzdvihoval úlohu odpovědnosti redaktorů, kteří mohli být potrestáni vězením nebo zákazem vykonávání své funkce.

¹⁴ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky : I. Díl Český periodický tisk do roku 1918*. 1.vydání. Český Těšín : Novinář, 1981., s. 175-189.

¹⁵ KONČELÍK, Jakub ; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 30. ISBN 978-80-7367-698-8.

¹⁶ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, 2010., s. 32-33. ISBN 978-80-7367-698-8.

Tzv. malé tiskové zákony, zákon č. 126/1939 Sb. a zákon č. 140/1934 Sb., omezovaly možnosti přímého pouličního prodeje a dopravu tisku z ciziny. Tyto zákony reagovaly na narůstající ohrožení republiky ze strany Německa.

Zákon o mimořádných opatřeních č. 131/1936 Sb., ve kterém stát nařizoval v případě branné povinnosti předběžnou cenzuru a další mimořádná opatření, mimo to také případný zákaz vydávání a rozšiřování tiskovin.¹⁷

3. 2. 2 Cenzura v první republice

Cenzura byla v období první republiky prováděna formou konfiskací závadných textů nebo jejich částí. Cenzura dopadala hlavně na tisk vyjadřující zásadní ideové výhrady k charakteru první republiky. Byly to především tiskoviny německých nacionalistických stran, komunistů a militantních katolíků.¹⁸

3. 2. 3 Vlastnictví novin v období první republiky

Významnou úlohou periodického tisku měly jak v Evropě, tak i mimo ní tiskové koncerny, které byly napojeny na politické strany. Podle prvorepublikového zákona však politické strany nebyly právníckými osobami a nemohly být vlastníky nemovitého majetku a uzavírat právně závazná ujednání. Jedině fyzická nebo právnícká osoba zapsaná v obchodním rejstříku mohla vydávat noviny. Vydavatelství se tak stávali komanditními nebo akciovými společnostmi, v jejich čele stáli představitelé určitých politických stran.

Melantrich byl největším tiskovým koncernem v Československu, vydával tisk zejména Čs. Strany národně socialistické. V období první republiky stál v čele Melantrichu Jaroslav Šalda, za jeho éry se stal Melantrich nejvýznamnějším vydavatelským koncernem v Československu a jedním z největších koncernů ve střední Evropě. V Melantrichu vycházel deník České slovo, ústřední tiskový orgán Čs. Strany národně socialistické. Mezi další listy, které v tomto vydavatelství vycházely, byly – Večerní České slova, A-Zet či Telegraf dále týdeníky jako Pražský ilustrovaný zpravodaj, Hvězda československých paní a dívek či sportovní časopis Start. Pro děti zde vycházel týdeník Ahoj na neděli a Mladý hlasatel. Od prosince 1938 publikuje v Mladém hlasateli Jaroslav Foglar příběhy Rychlých šípů.

¹⁷ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 33-34. ISBN 978-80-7367-698-8.

¹⁸ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 34-35. ISBN 978-80-7367-698-8.

Druhým velmi významným tiskovým koncernem byly Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské. Tento podnik nakonec změnil svůj název na Tiskařské a vydavatelské podniky Novina v Praze. Novina vydávala pak tisk Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu, tzv. agrární strana, jejímž tiskovým orgánem byl deník Venkov. Zde vycházeli tituly jako Česká selka, Rozkvět či kulturní revue Brázda.

Československá akciová tiskárna (ČAT) byla ovládána Lidovou stranou. ČAT se zaměřovala na katolický smýšlející obyvatelstvo a obracela se na čtenáře z vesnic a malých měst.

Právo lidu byl ústřední tiskový orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické, který byl vydáván Lidovou tiskárnou Antonína Němce a spol.

Hlavní tiskový orgán KSČ bylo Rudé právo, poprvé vyšlo 21. září 1920. Součástí těchto novin byla příloha Rudý večerník. Oba tituly (Rudé právo i Rudý večerník) podléhaly velmi často cenzurním zásahům a zákazům prodeje. Náklady tisku v KSČ nebyly velké, ale jednalo se o rozvětvený regionální tisk. V době zákazu vydávání komunistického tisku se snažila KSČ získávat nové členy ilegálním způsobem a to tak, že vydávala různé letáky. Významným komunistickým časopisem byla Tvorba. Vycházela jako týdeník pro politiku, umění a literaturu. Rozsévačka, další titul z komunistické tvorby, byla zaměřena na ženy. Pro děti pak bylo vydáváno spektrum periodik jako Ohníček či Průkopník.

Existovaly i vydavatelské domy, které nebyly personálně spjaty s žádnou významnou politickou stranou. Např. deník Národní osvobození či koncern Globus, také vydavatelský podnik rodiny Stránských, ve kterém vycházeli Lidové noviny. V Lidových novinách pracovali spisovatelé i dramatici. Velmi oblíbené byly sloupky a fejetony Karla Čapka, soudničky Karla Poláčka či literární kritiky Arne Nováka.¹⁹

3. 2. 4 Bulvární tisk

Ani v první republice nemohl chybět bulvární tisk, jehož nástup byl spojen s podnikatelskými i politickými aktivitami Jiřího Stříbrného. V polovině 20. let začal Jiří Stříbrný společně s bratrem Františkem budovat tiskařský podnik Tempo, ve kterém vydával bulvární noviny. Listy Tempa namířil Stříbrný proti Hradu, agrárikům, lidovcům i komunistům. Vydával se Večerní list a od roku 1928 Polední list během roku 1929 přibyl

¹⁹ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPLOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. 1.vydání. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011. , s. 165-172. ISBN 978-80-247-3028-8.

list *Expres*, který se zabýval zločinem a neštěstími. V tom samém roce jako začal vycházet *Expres*, byl založen agresivně satiristický týdeník *Šejdrem*, který byl úředně zastaven v roce 1933. Tempo se stalo symbolem bulvárního tisku první republiky.²⁰

Bulvární noviny se zabývaly vraždami, skandály, politickými aférami a životem slavných osobností, nezastavily se ani před prezidentem Masarykem. Nejznámější aféra se týkala Karla Čapka, který poté díky zkušenosti s bulvárním tiskem napsal satirické povídky *Skandální aféra Josefa Holouška* (1927) a *Podivuhodné sny redaktora Koubka* (1930).²¹

3. 2. 5 Časopisy

Nejen noviny, ale i časopisy měly svoji hustou síť. Na moderní společenské a kulturní trendy reagovaly časopisy vydavatelství Melantrich.

Časopis *Přítomnost* zanechal nejvýraznější stopu mezi politickými revuemi. Byl vzorem nezávislého časopisu, jenž na vysoké úrovni analyzoval důležité otázky soudobé společnosti, politiky, ekonomiky, kultury a umění. Kolem časopisu byli přední publicisté své doby, především spjaté s *Lidovými novinami*.

Ideově politické časopisy politických stran se snažily být protivníkem nebo partnerem *Přítomnosti*, ale jejich stranická vázanost z nich dělala pomocníky stranické propagandy.

Důležitou roly hrály časopisy pro ženy, které vydávalo nakladatelství Melantrich, vydával časopis *Eva*. Svě místo mezi časopisy si vydobyl módní časopis *Vkus*. Ženy v první republice byly také voličkami a tak i na ně se obracely časopisy politických stran.

Další skupinou, pro kterou vycházely časopisy, byly děti a mládež, pro ně vycházely časopisy jako *Srdíčko*, *Mladý svět* a týdeník *Mladý hlasatel*, ve kterém vycházely komiksové příběhy *Rychlých šípů* od Jaroslava Foglara.

Vedle těchto zmiňovaných časopisů existovala celá řada jiných časopiseckých formátů. Byly zde časopisy zábavné a rodinné, sportovní a tělovýchovně, ekonomické, zahradnické, věnované vědě a umění atd.²²

²⁰ KONČELÍK, Jakub ; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010. , s. 52-53. ISBN 978-80-7367-698-8.

²¹ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. 1.vydání. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011. , s. 172-174. ISBN 978-80-247-3028-8.

²² KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 53-56. ISBN 978-80-7367-698-8.

3.3 Tisk v Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945)

Nacistická okupační moc plně ovládala česká protektorátní média, která pro ně musela pracovat. O tisku bylo rozhodováno okupačními i protektorátními úřady.

Tiskový odbor předsednictva ministerské rady v čele se Zdeňkem Schmoranzem vydal celou řadu pokynů, jenž upravovaly český tisk. Velmi důležitým nástrojem pro řízení a kontrolu tisku v protektorátních Čechách byly tzv. tiskové konference.²³

Tiskové konference byly pravidelně pořádané a scházeli se na nich šéfredaktoři legálně vycházejících listů. Byly zde formulovány zásady zpracování politicky významných témat, dále bylo hodnoceno působení tisku a samozřejmě se zde probíraly návody pro další práci médií. Přístup na tyto konference měli jen vybraní novináři, za úkol pak měli tyto informace předávat svým redakcím. Převážně se zde hovořilo německy, neboť organizátoři konferencí němčinu chápali jako více reprezentativní. Na těchto konferencích byla velká snaha o to, aby novináři byli aktivně zapojeni do budování pozitivního obrazu protektorátu říše. Šéfredaktoři byli nejčastěji autory úvodníků, které byly pokládány za důležitou část novin. V letech 1939 - 1945 vytyčovaly tiskové konference hlavní směr českého legálního tisku (příklady zápisu viz. příloha 2).²⁴

Ze situace, která byla na našem území, pak vyplynula existence trojího typu médií. Byla to média legální kontrolovaná a řízená okupační správou, dále ilegální noviny, jenž vydávaly odbojové skupiny, a média, která působila na naše území ze zahraničí a byla ovládaná spojeneckými vojsky a občany Československa, jimž se podařilo z vlasti včas uniknout.²⁵

3. 3. 1 Cenzura v Protektorátu Čechy a Morava

Česká legální média musela v období Protektorátu vést propagandistický dialog a dodržovat a podporovat politiku Říše. Praktické provádění cenzury mělo na starosti Ústředí tiskové dozorcí služby (ÚTDS). Cenzoři měli nepřetržitou službu a cenzura se vztahovala na všechny články, fotografie i inzeráty. První kontrola byla prováděná přímo v redakci, kdy šéfredaktor a cenzor zodpovídali za dodržování cenzurních pravidel.

²³ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 89-91. ISBN 978-80-7367-698-8.

²⁴ GEBHART, Jan , et al. *Řízení legálního českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava*. Praha : Karolinum, 2010., s. 11-21. ISBN 978-80-246-1632-2.

²⁵ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPLOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 195-196. ISBN 978-80-247-3028-8.

Po této kontrole byl výtisk poslán ke schválení na ÚTDS. Některé články cenzoři sami škrtili a měnili, dokonce vpisovali celé věty či odstavce.

Cenzura byla trojstupňová. Nejprve v předběžném a průběžném režimu se cenzuroval napsaný článek, a pokud došlo k pochybení, byly tyto redakce či novináři potrestáni. Vedle této cenzurní praxe byly vydávány tzv. Informace pro šéfredaktory, kde byly informace, o čem se může psát a o čem ne. Další formou řízení tisku pak byly již zmiňované tiskové konference.²⁶

3.3.2 Legální, ilegální a exilový tisk v Protektorátu Čechy a Morava

Pro český legální tisk bylo určující nařízení z května 1941, ve kterém bylo předsednictvo ministerské rady zmocněno určovat množství periodik, zastavovat vydávání novin a stahovat rozsah listů. Noviny, jež přežily všechny vlny zastavování, byly nuceny na konci války značně omezit náklad i počet stran. Česká veřejnost domácímu legálnímu tisku příliš nevěřila, ale i přes tuto nedůvěru plnil tisk úlohu důležitého a dostupného zdroje informací. Nedůvěra českých čtenářů a zákazy vycházení českého tisku se promítly do počtu titulů, které směly vycházet. Ze začátku protektorátu vycházelo 2 125 titulů, počet tiskovin se však rychle snižoval a do konce války bylo zakázáno 1 887 titulů.

V českých zemích v období protektorátu vycházelo na 140 ilegálních titulů a odboj využíval i tištěných letáků. Poté co se roku 1941 stal protektorem Hendrich, byla činnost ilegálního tisku velmi omezena. Nejrozšířenějším ilegálním periodikem byl *V boj*, byl rozšiřován pomocí dalších odbojových skupin. Gestapo na jaře 1941 zlikvidovalo skupinu, která časopis vydávala. Rudé právo (ústřední list KSČ) bylo rozšiřováno po celém protektorátu a kladlo důraz na současnou situaci. Nacházela se v něm prohlášení, která vycházela z dokumentů Komunistické internacionály, vedení KSČ v Moskvě a ilegálního vedení KSČ.²⁷

Československá emigrace byla koncentrována ve Velké Británii a SSSR. Ve Velké Británii vycházel *Čechoslovák*, *Naše noviny* a časopis *Mladé Československo*. V Londýně i New Yorku působila exilová Československá tisková kancelář (ČTK). Která zprostředkovávala světu informace z okupovaného Československa. V Moskvě bylo zahraniční vedení komunistické strany. Vydávali jako tiskový orgán *Československé listy*.

²⁶ KONČELÍK, Jakub. *Řízení a kontrola Českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava* [online]. Olomouc : Univerzita Palackého, 2008 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/jakub-koncelik-texty-k-dejinam-medii/>>.

²⁷ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 199-211. ISBN 978-80-247-3028-8.

Tyto noviny informovaly o stanoviscích vedení československých komunistů. Československá armáda v Sovětském svazu pak vydávala Naše vojsko v SSSR. ²⁸

3.4 Československý tisk v letech 1945-1989

3.4.1 Tisk v letech 1945-1948

V poválečném období došlo k výrazným proměnám českého tisku. Roku 1945 bylo vyhlášeno, že se noviny a časopisy stávají národním majetkem, a proto nesmějí být předmětem výdělečného podnikání. Velmi bylo kritizováno období první republiky, tisk byl využíván pro soukromé účely, došlo k rozvoji bulvárního tisku, který neměl být nyní povolen.

Nově vzniklo ministerstvo informací, kam spadaly záležitosti týkající se tisku, v jeho čele byl Václav Kopecký. Ministerstvo prosazovalo novou koncepci českého tisku. Tiskové poměry této doby neuznávaly pojem nezávislý tisk. Podle názorů Kopeckého měl tisk sloužit k ideovému programu politických stran a organizací Národní fronty.

Vyhláškou z 18. května 1945 bylo zastaveno vydávání veškerých periodik s výjimkou deníků stran Národní fronty. Byly zastaveny legální listy, které vycházely za okupace. Ty politické strany nebo organizace, které se nesměly stát součástí Národní fronty, nesměly vydávat žádné listy (např. agrární strana)

K regulaci tisku významně přispěl i nedostatek papíru, se kterým se republika potýkala. Proto bylo rozhodnuto, že deníky nesmí vycházet každý den a jejich rozsah byl maximálně 6 stran. Byl vypracován návrh povolených periodik, která mohla být vydávána. Po tomto návrh byl počet periodik v českých zemích jen 28 deníků, za války vycházelo 55 deníků a večerníků.

V této době vycházely tyto noviny – Rudé právo, Svobodné slovo, Práce, Lidová demokracie, Mladá fronta, Zemědělské noviny aj. ²⁹

²⁸ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 104. ISBN 978-80-7367-698-8.

²⁹ BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945-1948* [online]. Praha : Matfyzpress, 2004 [cit. 2011-11-29]. Dostupné z WWW: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf>. ISBN 80-86732-35-5.

3.4.1.1 Cenzura v tisku v letech 1945-1948

V období před druhou světovou válkou probíhala cenzura v Československu pouze preventivně a vykonávali ji úředníci ministerstva vnitra. Od května 1945 neexistovala žádná cenzura. Brzy se ale objevily první spory mezi politickými subjekty. Stížnosti se dostávaly do vlády a schůzí Národní fronty a přecházely v ostré útoky.³⁰

Pokud se tisk nechtěl dostat do problémů, musel se držet několika zásad – nekritizovat prezidenta Beneše, činnost vlády, poměry v čs. armádě, odsun Němců a politiku Sovětského svazu. Tisk se bál toho aby ministr informací Kopecký zastavoval jejich listy. Roku 1946 byl podán návrh na zavedení dodatečné cenzury, předpokládalo se, že by cenzura měla být jasnými pravidly a omezí tak rozhodovací moc Kopeckého. Proti cenzuře se ohradil VII. Odbor ministerstva vnitra, nesouhlasil se zavedením cenzury v lidově-demokratickém zřízení poválečného Československa.

Plánované uchopení moci přinutilo komunisty v prosinci 1947 k tomu, aby byl tisk více sledován. Bylo zřízeno v rámci ministerstva informací kontrolní oddělení, jež mělo sledovat veškerý tisk a přestupky předávat ke stíhání ministerstvu vnitra.

V únoru 1948 komunisté převzali moc a úplně ovládli kontrolu sdělovacích prostředků. V průběhu roku 1948 měl rozhodující slovo pro řízení veškerého tisku a směrnic tiskový odbor Ústředního výboru KSČ.³¹

3.4.2 Vývoj tisku v letech 1948-1967

3.4.2.1 Tisk v únoru 1948

V prosazování zájmů komunistů velmi pomohla vazba na Revoluční odborové hnutí (ROH). Odboráři v tiskárnách byli zásadně proti tisku nekomunistických periodik. Zaměstnanci z elektrických podniků v Praze vyhrožovali vypnutím proudu, těm tiskárnám, které nebudou souhlasit s politikou KSČ. Bylo tak velmi obtížné, aby se ke čtenářům dostala periodika, které by říkala jiné názory na politickou krizi.

Zákonem č. 101/47 Sb. O postavení redaktorů a o Svazech novinářů bylo umožněno rychlé odstranění všech novinářů, kteří byli komunistům nepohodlní. Již 25. února 1948 ustanovil Svaz českých novinářů (SČN) akční výbor, ten byl složen ze

³⁰ KAPLAN, Karel; TOMÁŠEK, Dušan . *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994., s. 8-12. ISBN 80-85270-38-2.

³¹ BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945-1948* [online]. Praha : Matfyzpress, 2004 [cit. 2011-11-29].,Dostupné z WWW: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf>. ISBN 80-86732-35-5.

členů předsednictva SČN a zástupců některých pražských deníků. Hned 25. února se ze svazu začalo vylučovat. Nakonec vyšlo najevo, že i v řadě nekomunistických periodik působili lidé, jež velmi sympatizovali s politikou KSČ, tito lidé se pak dostali do vedení redakcí.³²

3.4.2.2 Tisk po únoru 1948

Po únoru 1948 došlo k zastavení některých významných titulů, jako byly časopisy Akord, Dnešek, Kritický měsíční či Listy. Od 30. června 1948 přestalo vycházet Právo lidu a jeho čtenáře převzalo Rudé právo. V roce 1948 zaniklo více než 570 periodik.³³

Tisk po únoru měl jeden důležitý záměr a to omezit, resp. zamezit získávání jiných informací než těch, jež byly šířeny oficiálním tiskem. V prvních poúnorových dnech pak byly seznamy nejen nežádoucího domácího tisku, ale i tisků z dovozu. Seznamy byly dále rozšiřovány a týkaly se téměř všech zahraničních denních listů a politických, náboženských i jiných časopisů. Jedině komunistické zahraniční listy byly povoleny.³⁴

3.4.2.3 Vývoj tisku

Financování médií zajišťoval režim, ekonomická soběstačnost tak přestala být kritériem pro funkčnost médií. Média na sebe nemusela vydělávat, náklady na jejich rozvoj přezval státní rozpočet. Z deníků vymizela plošná inzerce, za poplatek byly zveřejňovány programy kin.

Podle sovětského vzoru byl kladen důraz na rozvoj závodních časopisů a okresních vesnických novin, tyto tiskoviny pak měly sloužit k rozvoji a osvětě pracujícího lidu a jeho angažování do politického života. V létě roku 1950 tak začaly okresní národní výbory vydávat vesnické noviny, jejich úkolem pak bylo propagovat a organizovat socialistickou zemědělskou výrobu. Mezi další změny, které v tisku nastaly, bylo sloučení 98 časopisů a snížení nákladu a periodicity některých menších časopisů, to vše se odehrálo na základě usnesení ÚV KSČ z 6. a 20. prosince 1954. Koncem roku 1954 vychází 1 900 časopisů.³⁵

³² BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 251-254. ISBN 978-80-247-3028-8.

³³ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 145-149. ISBN 978-80-7367-698-8.

³⁴ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 254-256. ISBN 978-80-247-3028-8.

³⁵ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 258-268. ISBN 978-80-247-3028-8.

3.4.2.4 Exilový a ilegální tisk

První exilový tisk vznikl v Ženevě již v roce 1949 a jmenoval se Skutečnost. V Paříži v letech 1949 - 1950 vycházelo periodikum Návrat. Od roku 1955 vycházelo v Mnichově České slovo a také měsíčník Demokracie v exilu. Týdeník Čechoslovák vycházel v Londýně a měsíčník Národní list ve Washingtonu. Křesťansko-demokratické hnutí pak vydávalo v letech 1950 - 1957 v Bruselu Rozpravy a v letech 1954 - 1958 v New Yorku Křesťanskou demokracii.³⁶

Domácí informace, jež nebyly závislé na režimu, byly zajišťovány tzv. šeptanou propagandou. V 50. letech ilegální tisk téměř vymizel a až v 60. letech se vracel do oběhu jako tzv. samizdat.³⁷

3.4.2.5 Tisk od druhé poloviny 50. let do roku 1967

„Na sklonku 50. let vycházelo v celé republice 1 494 titulů novin a časopisů, z toho v českých zemích 10 deníků (v roce 1956 se stal deníkem brněnský krajský týdeník Rovnost), jeden večerník, 12 krajských novin, většinou obdeníků, 370 závodních novin, 179 okresních vesnických novin a 533 odborných a jiných časopisů. Průměrným počtem 177 výtisků na 1 000 obyvatel Československo koncem 50. let zaujímalo jedno z posledních míst v Evropě.“³⁸

Periodika podřízená KSČ zachovávala přísnou kontrolu nad strukturou tisku a neúnavně budovala propracovaný model celostátních, krajských a okresních periodik. V každém krajském městě vycházel jeden deník a v každém okrese jeden týdeník. V červenci roku 1960 byla přijata ÚV KSČ Základní směrnice rozvoje periodického tisku do roku 1965. Touto směrnicí měl tisk zlepšit grafickou úpravu a zvýšit počet výtisků na 1 000 obyvatel.

Od konce 50. let můžeme zaznamenat v českém tisku pozvolné slábnutí koncepce leninského nástroje ideologické výchovy mas a posílení tendence brát v potaz očekávání a zájmy čtenářů. V dubnu 1955 se tak objevil list Večerní Praha, se kterým došlo k obnovení pouličního prodeje s vyjitím kamelotů. Dynamicky se rozvíjela časopisecká

³⁶ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 274-276. ISBN 978-80-247-3028-8.

³⁷ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 164-166. ISBN 978-80-7367-698-8.

³⁸ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 290. ISBN 978-80-247-3028-8.

produkce. Vznikaly tituly zaměřené na mladé čtenáře – časopis ABC mladých techniků a přírodovědců či časopis Mladý svět.

S postupným politickým uvolňováním byl rozšiřován prostor pro rozvoj dalších kulturních a společenskovedních časopisů. V Českých zemích v roce 1967 vycházelo 175 titulů ve skupině kulturního, osvětového a uměleckého tisku oproti 72, které vycházeli v roce 1959. Výrazný časopis z první poloviny 60. let byla revue Tvář, byla to umělecká a společenskokritická literární revue vydávána Svazem československých spisovatelů. Redaktoři kriticky hodnotili českou i zahraniční soudobou literaturu, publikovali texty nemarxistických filozofů. Mezi další časopisy pak patřil Plamen, Impuls či Knižní kultura.³⁹

3.4.3 Tisk v období Pražského jara a po okupaci

Nosným tématem reformního hnutí, které začalo v lednu 1968, bylo postavení médií. Akční program, vytyčoval principy fungování médií – důležitým krokem bylo přijetí tiskového zákona vylučujícího předběžnou cenzuru. Svobodnější atmosféra v tisku se projevila ve změnách v novinách. Náklady titulů novin vzrostly, v některých případech až na dvojnásobek. V novinách se řešila témata, která kdysi nebyla dovolená – pátrání po okolnostech smrti Jana Masaryka, úloha Lidových milicí nebo události Československých dějin.

Národní shromáždění přijalo 26. června 1968 zákon č. 84/1968 Sb., O periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích. Tento zákon rušil cenzuru stanovením, že je nepřípustná. Po této novele měl přijít nový tiskový zákon. Ústřední publikační správa, instituce, která vykonávala cenzuru, byla zrušena 13. června 1968. Bylo zrušeno i rozhodnutí o přidělování papíru pro vydavatelství, deníky tedy neměly stanovenu výši svého nákladu.

Tuto liberalizaci médií považovalo vedení KSSS za fatální ohrožení vedoucí úlohy KSČ. Tento a ostatní důvody pak vedly k tomu, že Československo bylo obsazeno 21. srpna 1968 vojsky Varšavské smlouvy.

Noviny i ostatní média sehrály důležitou roli při vyjádření odporu občanů vůči okupaci. Noviny vycházely i několikrát denně a informovaly o nejnovějších událostech, byly rozdávány na ulicích a po přečtení si je lidé navzájem předávali. Od 30. srpna

³⁹ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 290-296. ISBN 978-80-247-3028-8.

vydávají Sověti periodikum Zprávy, jež bylo propagandistickým periodikem plným stylistických a gramatických chyb.

Zákonem č. 127/1968 byla předběžně obnovena cenzura a byly zde deklarovány sankce vůči vydavatelům. Tímto zákonem tak končí krátké období svobody médií. Nedošlo ovšem k návratu předběžné cenzury, ale byla zavedena forma následné cenzury, základem bylo autocenzurní chování novinářů, ti si museli hlídat, jaké obsahy budou mít jejich články, tak aby se nedostali do problémů.

Vznikly instituce Český úřad pro tisk a informace (ČÚTI) a Slovenský úrad pre tlač a informácie (SÚTI). Oba tyto úřady prověřovaly a hodnotily činnost médií, tedy dodržování tiskového zákona, obsahovou orientaci médií a také sledovaly zahraniční propagandu a její vliv na veřejné mínění.⁴⁰

3.4.4 Normalizace v tisku

Novinářským normalizačním funkcionářům se velmi brzy podařilo, ovládnou Svaz českých novinářů. Z redakcí během stranických čistek KSČ mizeli ti komunisté, jenž samostatně uvažovali. 6. května 1969 pak byly zrušeny tituly, které v roce 1968 nejvíce zastupovaly proreformní postoje a myšlení, byly to např. Listy, Reportér, Zítřek, Dějiny a současnost aj.. Celkem bylo během let 1968 – 1971 zrušeno na 156 periodik. Tiskoviny nezaznamenaly jen rušení, ale také tvorbu nových titulů, která odpovídala zájmům KSČ. Začal vycházet Týdeník Aktualit a od ledna 1969 týdeník Tribuna jako periodikum ÚV KSČ pro řízení stranické práce v českých zemích. Vycházel i politicky a kulturně orientovaný týdeník Tvorba. Pro mladé čtenáře vycházely časopisy jako Pionýrská stezka či Sedmička pionýrů.

Vláda KSČ si dávala velmi záležet na tom, aby využívala nejen tisk, ale i ostatní média k vytváření obrazu spokojené, fungující a myšlenky socialismu věrné společnosti bez vnitřních rozporů a napětí. Na začátku 80. let byl zřízen jako hlavní cenzurní orgán Federální úřad pro tisk a informace (FÚTI). Ten hodnotil a analyzoval deníky, časopisy a programové bloky. Na základě takto provedených analýz pak informoval šéfredaktory o nevhodných mediálních obsazích. Šéfredaktory pak vedl tento systém k větší autocenzuře.

V dubnu 1988 byly zrušeny oba republikové úřady (ČÚTI a SÚTI). V 80. letech se

⁴⁰ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 307-316. ISBN 978-80-247-3028-8.

začaly dovážet deníky nejen komunistických stran, ale i vybrané západní tituly, např. časopis Burda. Do vědeckých knihoven pak bylo dovoleno objednávat více odborných a vědeckých časopisů.⁴¹

3.4.5 Charta 77 a rozvoj samizdatu

První samizdatová periodika byla spíše ve formě sborníků či almanachů, jejichž vydávání bylo nepravidelné. Vznik Charty 77 znamenal rozvoj periodik, v těchto periodikách byly novináři a publicisté, jež nemohli za normalizace oficiálně publikovat. Režim si byl plně vědom nebezpečnosti z nové iniciativy Charty 77 a tak změnil taktiku a kromě pronásledování opozice přistoupil k její masivní mediální skandalizaci.

Charta 77 se stala mocným impulsem rozvoje samizdatových aktivit a tak vznikaly neoficiální periodika různého formátu a zaměření. Tyto tiskoviny pak vycházely jednou za 14 dní, ovšem častější byly měsíčníky, čtvrtletníky či almanachy.⁴²

V září 1987 vyšlo samizdatem nulté číslo Lidových novin (LN). LN vycházely jako měsíčník a přispívali do nich Václav Havel, Petr Pithart, Jiří Dienstbier atd. Poté co se novináři Jiří Ruml a Rudolf Zeman snažili o úřední registraci LN, proběhla perzekuce autorů LN a vyvrcholila jejich zatčením.⁴³

3.4.6 Tisk v roce 1989 a jeho vývoj

V roce 1989 došlo k postupnému snižování politického a ideologického využívání médií. Oslabovala i ochota novinářů podílet se na propagandistických kampaních. V období manifestací a protestních setkání a v týdnech po 17. listopadu byl podán požadavek na odstranění státní kontroly médií. Zkušenost s médii v období Pražského jara byla živá a veřejnost žádala v rámci demokratizace o práva na svobodu projevu prostřednictvím nemanipulovatelných informací.

V prvních dnech po 17. listopadu se projevila rozdílná míra reálné redakční nezávislosti. V pondělí 20. listopadu v Mladé frontě a Svobodném slovu vyšly informace o jednání pořádkových sil na Národní třídě. Novinářská obec se radikalizovala, v redakcích sílil odpor proti politickému tlaku.

⁴¹ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 326-341. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴² KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, s.r.o., 2010., s. 218-222. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁴³ BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 348-349. ISBN 978-80-247-3028-8.

Důležitým rysem byla vysoká míra tolerance k ne zcela legálním způsobům při vzniku soukromých novin a dalších médií. Pracovníci novin je začali spontánně přebírat do vlastní správy. „*Pokud jde o tištěná média, v tomto sektoru probíhal proces faktického odstátnění ve třech podobách:*

1. *přeměnou stávajících titulů,*
2. *obnovováním titulů, které neměly v předcházejícím období dovoleno vycházet, popřípadě rozvojem titulů, jež vycházely jako samizdat,*
3. *zakládáním nových titulů.*“⁴⁴

Tisk a časopisy patřili mezi první média, jež přešla z vlastnictví státu, předlistopadových politických stran a společenských organizací do soukromého vlastnictví.⁴⁵

3.4.7 Vlastníci tisku v roce 1989

Vlastníci tisku a zároveň vydavatele se dají rozdělit do 3 skupin.

1. **politické strany** - Komunistická strana Československa – vydávala Rudé právo, Československá strana lidová – Lidová demokracie a Československá strana socialistická – která vydávala své Svobodné slovo
2. **tzv. „dobrovolné společenské organizace“** – Socialistický svaz mládeže – vydával deník Mladá fronta, Revoluční odborové hnutí – Práce, Československý svaz tělesné výchovy – a jeho noviny Československý sport
3. **státní orgány** – Ministerstvo zemědělství – vycházel deník Zemědělské noviny, Ministerstvo obrany – Obrana lidu⁴⁶

3.5 Rozvoj tisku po roce 1989 do roku 2006

Některá tištěná média byla po roce 1989 zprivatizována, neměla dostatek řídicích zkušeností, management ani dostatek finančních prostředků. Vydavatelství musela budovat novou distribuční síť. Začali přicházet vydavatelé z okolních zemí – hlavně z Německa. Zprivatizovaná tisková média se pak ve většině případů, začala prodávat novým

⁴⁴ KONČELÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 370. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴⁵ KONČELÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 365-376. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴⁶ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007., s. 87-88. ISBN 978-80-246-1387-1.

zahraničním zájemcům.⁴⁷

3.5.1 Vývoj tisku v ČR

Vývoj českého tisku jde rozdělit na 3 období, každé období má své charakteristické rysy:

- **první období** – 1989 -1992 – dochází k tzv. spontánní privatizaci, některých titulů českého tisku, byly zakládány nové deníky a na český trh poprvé vstoupili zahraniční vydavatelé
- **druhé období** – 1993 – 2000 – české deníky masově přecházejí do vlastnictví zahraničních společností
- **třetí období** – 2001 – 2006 – proběhla konsolidace vlastnictví, některé zahraniční společnosti ukončili činnost v ČR, vznik nových deníků od českých vydavatelů ale i zahraničních

Přechody mezi těmito obdobími nejsou tvrdé, ale řada jevů z různých období se vzájemně prolíná.⁴⁸

3.5.2 Vlastnictví českého tisku

Ten kdo vlastní sdělovací prostředky, ovládá veřejné mínění, jako hlavní bere své politické a ekonomické zájmy, vytváří životní styl a myšlení národa a dokonce ovlivňuje i národní kulturu i vědu.⁴⁹

Z mnoha novinových titulů, které vycházejí na území ČR, bylo do této práce vybráno následujících 7 nejrozšířenějších, u kterých bude nastíněno jejich vlastnictví:

- Mladá fronta Dnes
- Blesk
- Právo
- Lidové noviny
- Hospodářské noviny
- Sport
- Deník

⁴⁷ KONČELÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011., s. 376. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴⁸ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007., s. 87. ISBN 978-80-246-1387-1.

⁴⁹ ČELAKOVSKÝ, Bořivoj . *Konec českého tisku*. Šenov u Ostravy : Tilia, 2002., s. 15. ISBN 80-86101-51-7.

Mladá fronta Dnes a Lidové noviny mají společného vlastníka a to je Rheinisch – Bergische Verlagsgesellschaft mbH. Tato společnost byla založena v roce 1946 se sídlem v Düsseldorfu v Německu vydává deník Rheinische Post, je 100 % vlastníkem vydavatelství MAFRA, a.s. které vydává MF Dnes a další tituly na území ČR.

Blesk, Sport patří Ringier (Nederland) B. V., jehož 100 % vlastníkem je Ringier AG se sídlem ve Švýcarsku. Vedle těchto deníků vydává časopisy jako Reflex, ABC či Blesk pro ženy.

Právo je vlastněn ryze českým vydavatelství Bogris, a.s. ve kterém je většinovým vlastníkem Zdeněk Porybný, vlastní 91,4 % ostatních 8,6 % je vlastněno drobnými akcionáři.

Hospodářské noviny jsou vlastněny společností Economia, a.s... Tato společnost je za 77,47 % vlastněna nizozemskou společností Handelsblatt – Dow Jones Investments B.V.. Společnost Economia vydává i další tituly jako jsou týdeník Ekonom, Marketing & Média či týdeník Respekt.

Deník jeho vydavatel je VLATAVA-LABE-PRESS, který vydává 71 regionálních deníků a 23 týdeníků. Majitelem vydavatelství je Verlagsgruppe Passau. Společnost nejen že působí v ČR, ale působí i v Polsku, Německu a Slovensku a je jedním z největších evropských vydavatelů regionálních deníků.⁵⁰

3.5.3 Porovnání období v tisku do roku 1989 a dodnes

Tisk do roku 1989 byl výrazně omezený cenzurou, ta dirigovala vše, co smělo a nesmělo vycházet a o čem noviny směly informovat. Vlastníci tisku - tedy stát, politické strany a organizace – dosazovali do redakcí novin nejaktivnější členy KSČ. Lidé hledali cenzurou nezkreslené zdroje, docházelo k vydávání samizdatových novin. Samizdatové noviny byly vládou zabavovány a jejich vydavatelé tvrdě stíháni. Noviny v této době byly společně s rozhlasem téměř jedinými informačními zdroji, neboť televize byla pro spoustu lidí luxusem. Noviny tedy byly pro všechny dostupné a každý den si našly spoustu čtenářů.

Po revoluci došlo k zásadním krokům v českých novinách. Byla zrušena cenzura a tisk tedy mohl psát o všem, co bylo aktuální, mohl se vyjadřovat k minulosti a nebyl stíhán. Některé tituly prošly procesem spontánní privatizace, u některých se tento pokus o privatizaci nepodařil. Rozhodujícím faktorem však je, že se zásadně změnili vlastníci tisku.

⁵⁰ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007., s. 88-133. ISBN 978-80-246-1387-1.

Vlastníky českých novin se staly z 85 % německé společnosti. Také se dnešní době změnil zájem o noviny, lidé už nemají tolik času a raději si zprávy přečtou na internetu nebo se na ně podívají v televizi. Dobrou zprávou zůstává, že i v této uspěchané době se najdou tací, kteří čtou noviny.

Podle výzkumu, který byl uveřejněn v časopise Marketing & Média zůstává čtenost tiskových titulů vysoká. Z tohoto výzkumu dále vyplývá, že nejčtenějším deníkem je Deník západní Čechy a dále je zde uváděn fakt, že zhruba o desetinu čtenářů přišla MF Dnes a Sport.⁵¹

Čtenáři v této době nehledají jiné cenzurou nezkreslené noviny, ale doufají a někteří věří, že tisk jim přináší opravdu aktuální a pravdivé informace. Měli by si ale uvědomit, kdo je vlastníkem našich „českých novin“ a že tito vlastníci mohou noviny ovlivňovat. Říká se, že cenzura neexistuje, ale co když to není pravda a ona je. Jak jinak bychom si mohli vysvětlit, že se v novinách nikdy neobjeví a neřeší vlastnické vztahy.

Média by tedy měla více podávat odraz společenského povrchu, nežli trhu. Společenský konflikt, který se řeší pod povrchem, by se měl v produkci masových médií také projevit.⁵²

Bořijov Čelakovský ve své knize Konec českého tisku popisuje určitý druh cenzury a píše toto: „*Cenzura tichem je druh cenzury, který je zvláště záhudný. Politikou německých majitelů denního tisku v České republice je vyhnout se jakékoliv debatě o problému vlastnictví novin v tomto státě. A když se o něm nepíše, tedy neexistuje.*“⁵³

3.6 Legislativní rámec tisku v ČR

3.6.1. Tiskový zákon

Zákon č. 46/2000 Sb. ze dne 22. února 2000 o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších právních zákonů (tiskový zákon) je nejdůležitější právní normou, která upravuje postavení českého periodického tisku.⁵⁴

Zákon upravuje některá práva a povinnosti vydavatelů a dalších fyzických a právních osob v souvislosti s vydáváním periodického tisku. Zákon se vztahuje na

⁵¹ KRÍŽOVÁ, Kristýna, LAFANTOVÁ, Marie -Tisk neztrácí zásah, rozhlas je stabilní. *Marketing & Média*. 2011, 46, s. 30. ISSN 1212-9496.

⁵² KAUSCH, Michael. *Kulturindustrie und Populärkultur: Kritische Theorie der Massenmedien*. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag GmbH, 1988, s. 233. ISBN 3-596-26636-X.

⁵³ ČELAKOVSKÝ, Bořijov. *Konec českého tisku*. Šenov u Ostravy : Tilia, 2002., s. 58. ISBN 80-86101-51-7.

⁵⁴ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007. , s. 50. ISBN 978-80-246-1387-1.

periodický tisk vydávaný nebo šířený na území ČR. Tiskový zákon se nevztahuje na Sbíрку zákonů, Sbíрку mezinárodních smluv, věstníky a periodický tisk, který slouží výhradně pro potřeby vydavatele.

Za periodický tisk jsou považovány noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.

Za obsah tisku odpovídá vydavatel. Vydavatel neodpovídá za inzerci uveřejněnou v tisku, s výjimkou jeho vlastní inzerce. K této části zákona podává Chaloupková následující komentář: „*Bylo shledáno, že není možné na vydavateli požadovat, aby přezkoumával pravdivost údajů uvedených v reklamách či inzerátech uveřejňovaných v periodickém tisku. V praxi šlo o zcela nerealizovatelný požadavek.*“⁵⁵

Vydavatel je povinen v naléhavém veřejném zájmu uveřejnit v tisku neodkladné oznámení státního orgánu a orgánu územní správy, je povinen uveřejnit rozhodnutí o nouzovém stavu, o stavu ohrožení státu nebo o stavu válečném.

Evidenci periodického tisku vede Ministerstvo kultury. Osoba, která chce vydávat periodický tisk, musí doručit Ministerstvu kultury nejpozději 30 dnů před zahájením tisku písemné oznámení, které musí obsahovat náležitosti uvedené v zákoně č. 46/2000 Sb.

Vydavatel je povinen bezplatně na svůj náklad z každého vydání periodického tisku zajistit jeho dodání stanoveného počtu výtisků knihovnám, resp. institucím, jež jsou uvedeny v tiskovém zákoně.⁵⁶

3.6.2 Ochrana zdroje a obsahu informací

Ochrana informačního zdroje je velmi důležitou a diskutovanou otázkou a to hlavně mezi novináři, ale i mezi samotnou veřejností.

Ochranu zdroje a obsahu informací zajišťuje již zmíněný zákon č. 46/2000 Sb. svým § 16 ve kterém je důležitý článek 1 zde se píše: „*Fyzická osoba nebo právnická osoba, která se podílela na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v periodickém tisku, má právo odeprít soudu, jinému státnímu orgánu nebo orgánu veřejné správy poskytnutí informace o původu či obsahu těchto informací.*“⁵⁷

⁵⁵ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související : Komentář*. 2.vydání. Praha : C.H.Beck, 2006. , s. 20. ISBN 80-7179-450-3.

⁵⁶ Česká republika. Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). In *Sbíрка zákonů, Česká republika* . 2000, 17, s. 586.

⁵⁷ Česká republika. Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). In *Sbíрка zákonů, Česká republika* . 2000, 17, s. 586.

Tento paragraf je velmi důležitý, novináři si ho brání, protože kdyby museli vyzrazovat svoje zdroje, nedostávali by se k někdy tak důležitým informacím. A tak protože si novináři svých zdrojů velmi cenní a chrání si je, jsme mohli být v roce 2009 svědky toho, jak novinářka dostala pokutu 20 000 Kč, za to že neprozradila u soudu svůj zdroj, který ji poskytl nahrávku schůzek Jiří Weigla (kancléř prezidenta) a lobbisty Miroslava Šloufa. Jak je vůbec možné, že takováto nahrávka se vůbec dostala do rukou novinářky? Vysvětlení se nabízí samo. Novináři mívají často vztahy s policií, civilní rozvědkou i samotnými politiky. Pokud je potřeba, dostávají se do rukou novinářů i tajné informace, které mají vyvolat rozruch a spustit další řetězec reakcí. Ovšem tajné informace z policejních spisů, politiky a rozvědky by se k novinářům dostat vůbec neměly a měly by zůstat opravdu tajné. Toto pravidlo tajnosti se v českých poměrech téměř nedodrží, a proto všichni můžeme přihlížet tomu, je páchán denně trestný čin, který v této zemi vlastně nikdo neřeší, protože jak se lidově říká se těm nahoře „hodí do krámu“.

A na závěr jak píše ve své knize M. A. Verick: *„Kdo tedy kontroluje média, kontroluje zároveň i politiky. Kdo kontroluje politiku, kontroluje „naše demokraticky zvolená“ rozhodnutí, a tím i moc. A tedy i (daňové) peníze. A ten, kdo kontroluje peníze, kontroluje svět.“*⁵⁸

4 Praktická část

V praktické části budou vyhodnoceny výsledky vlastního průzkumu. Předmětem výzkumu bylo téma, jaký vliv má tisk na společnost. Pro potřeby tohoto výzkumu byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, ve kterém byla použita technika písemného dotazování, která byla zprostředkována pomocí dotazníků.

Nejprve byl proveden předvýzkum s 20 dotazovanými. Tento předvýzkum neodhalil žádné chyby ani nedostatky, proto byly i tyto dotazníky zahrnuty do zpracování. Dotazníky byly rozdány ve městě Nový Bydžov a okolí ve dnech od 1. do 15. února 2012. Celkem bylo rozdáno 380 dotazníků. Z těchto rozdaných 380 dotazníků bylo vráceno 360, návratnost byla tedy velká 95 %. Proto, aby výzkum byl, co nejpřesnější byly vyloučeny, ty dotazníky u kterých nebyly vyplněny všechny otázky nebo bylo zaškrtnuto více možností odpovědí, což v tomto průzkumu nebylo chtěné. Proto bylo z 360 dotazníků nevhodných pro zpracování 15 dotazníků a celková částka správných dotazníků byla 345.

⁵⁸ M. A. VERICK. *Mediální monopol: Kontrola myšlenek a temná manipulace*. Praha: EarthSave CZ, 2009, 16 s. ISBN 978-80-86916-095.

Otázky, na které dotazovaní odpovídali, byly uzavřené, měli možnost volby mezi různými druhy odpovědí, vždy ale musela být zatrhnuta pouze jedna odpověď. Dotazovaní odpovídali na otázky, které se týkaly toho, co je motivuje ke koupi tisku, zda je přiláká reklama v novinách, proč nečtou tisk nebo co si myslí o vlastnictví tisku v ČR aj.

Celý výzkum byl zcela anonymní, bylo požadováno vyplnění pohlaví, věku a dosaženého vzdělání.

Zpracování bylo zaměřeno na rozdíly v názorech na vliv tisku podle dosaženého vzdělání. Tedy jestli jsou názory občanů s rozdílným vzděláním stejné nebo mají občané se základním vzděláním a vyučením, maturitou a vysokoškolským vzděláním stejný pohled na danou problematiku.

Po dokončení dotazníkového šetření bylo všech 345 dotazníků zpracováno a výsledky tohoto zpracování naleznete na dalších stránkách, kde budou výsledky prezentovány v kontingenčních tabulkách a grafech.

4. 1 Výsledky výzkumu

Zpracování výzkumu bylo zaměřeno na rozdíly v názorech mezi lidmi se základním vzděláním a vyučením, maturanty a vysokoškoláky. Postupně tedy budou probrány jednotlivé otázky.

Čtete denní tisk ?

První otázka se ptala na to, zda dotazovaní čtou denní tisk.

Tabulka 1 Čtete denní tisk ?

Varianty	Čtete denní tisk ?			Celkem
	Ano	Ne	Občas	
Celkem	25%	23%	52%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Jak je z následující tabulky patrné pouze 25 % dotazovaných čte denní tisk.

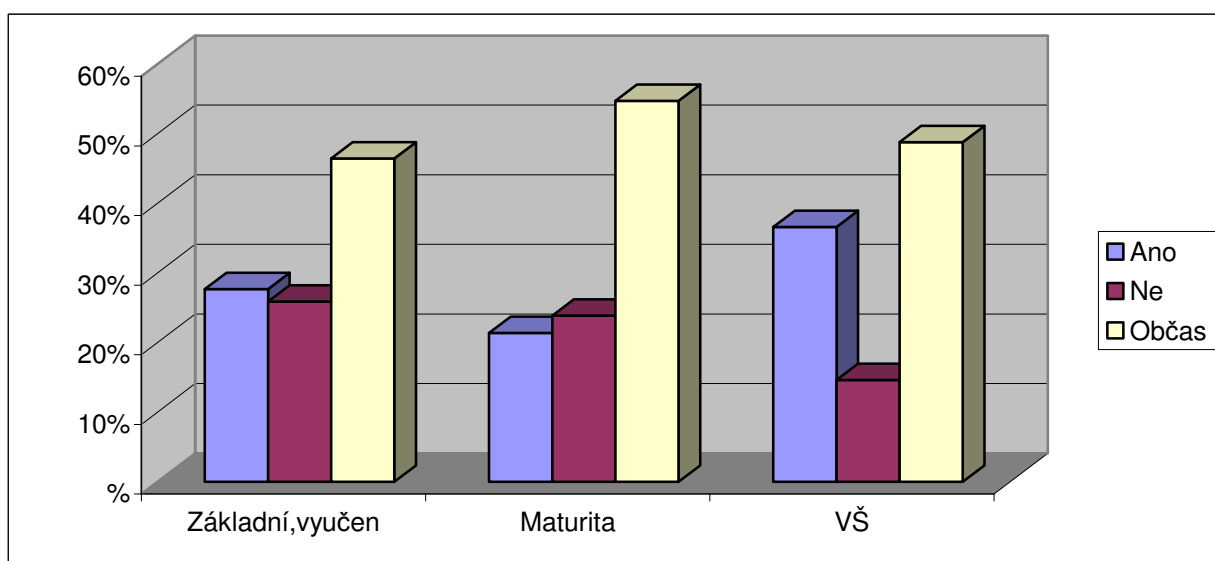
Tabulka 2 Čtete denní tisk ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Čtete denní tisk ?			Celkem
	Ano	Ne	Občas	
Základní,vyučen	28%	26%	46%	100%
Maturita	21%	24%	55%	100%
VŠ	37%	15%	49%	100%
Celkem	25%	23%	52%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z kontingenční tabulky vyplývá, že rozdíly v odpovědích dle stupně vzdělání se příliš neliší. Nejvyšší četnost odpovědí byla u možnosti občas, kdy po položení otázky: Čtete denní tisk, odpovědělo občas celých 52 %.

Graf 1 Čtete denní tisk ?



Zdroj: Vlastní práce

Z kontingenční tabulky a grafu tedy vyplývá, že denní tisk se v ČR čte napříč všemi směry vzdělání, ale ve většině případů se čte jen občas 52 % a pouhých 25 % dotazovaných čte denní tisk pravidelně. Rozdíl mezi čtením novin a nečtením jsou pouhá 2 % - tedy 23 % dotazovaných nečte vůbec denní tisk.

Odkud získáváte denní tisk ?

Druhá otázka se dotazovaných ptala, odkud získávají denní tisk.

Tabulka 3 Odkud získáváte denní tisk ?

Varianty	Třídění prvního stupně			Celkem
	Předplatné	Trafika, obchod	Jinak	
Celkem	17%	62%	21%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Procenta v této tabulce nám jasně říkají, že více jak polovina dotazovaných (62 %) získává svůj denní tisk nákupem v trafice nebo jiném obchodě.

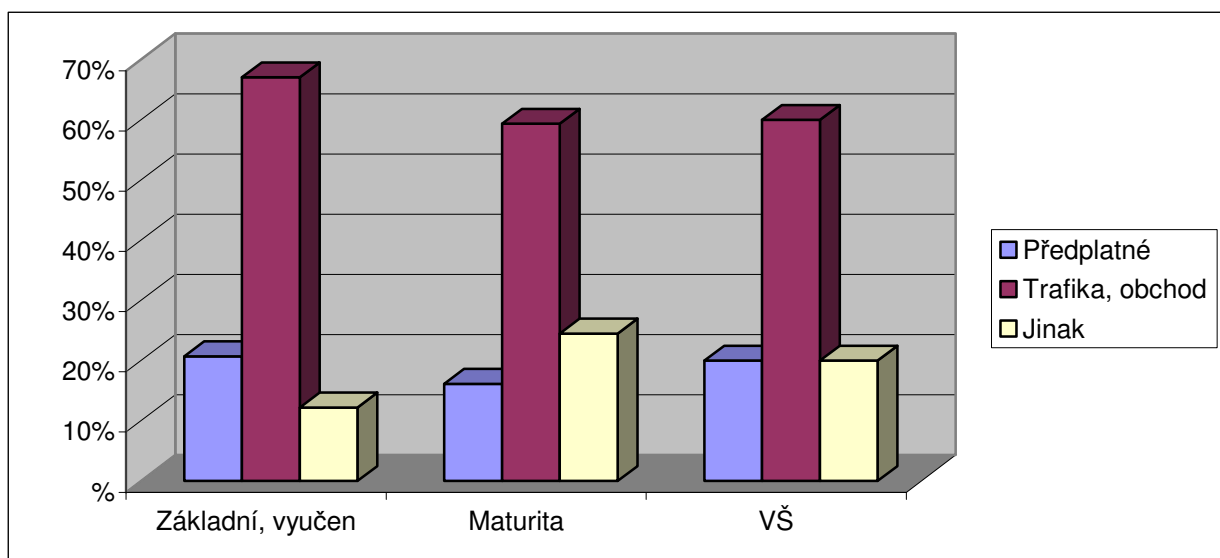
Tabulka 4 Odkud získáváte denní tisk ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí			Celkem
	Předplatné	Trafika, obchod	Jinak	
Základní, vyučen	21%	67%	12%	100%
Maturita	16%	59%	25%	100%
VŠ	20%	60%	20%	100%
Celkem	18%	62%	20%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Jak opět můžeme vidět, tak rozdíl mezi odpověďmi dotazovaných není veliký. Nejvíce se noviny dostávají ke svým čtenářům nákupem v trafice či obchodě. Pouhých 18 % čtenářů si denní tisk předplácí a zbylých 20 % svůj denní tisk získává jinak.

Graf 2 Odkud získáváte denní tisk ?



Zdroj: Vlastní práce

Také v tomto případě mluví kontingenční tabulka a graf jasně, lidé ve většině případů získávají svůj tisk z trafik či obchodů.

Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?

Otázkou jaký denní tisk čtete nejčastěji, byly zjišťovány nejčtenější noviny.

Tabulka 5 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?

Varianty	Třídění prvního stupně						Celkem
	MF Dnes	Deník	Lidové noviny	Hospodářské noviny	Právo	Jiné	
Celkem	33%	16%	5%	6%	5%	35%	100%

Zdroj: Vlastní práce

35 % dotazovaných čte jiné nežli výše uvedené největší české deníky. Značná část čte v 33 % MF Dnes.

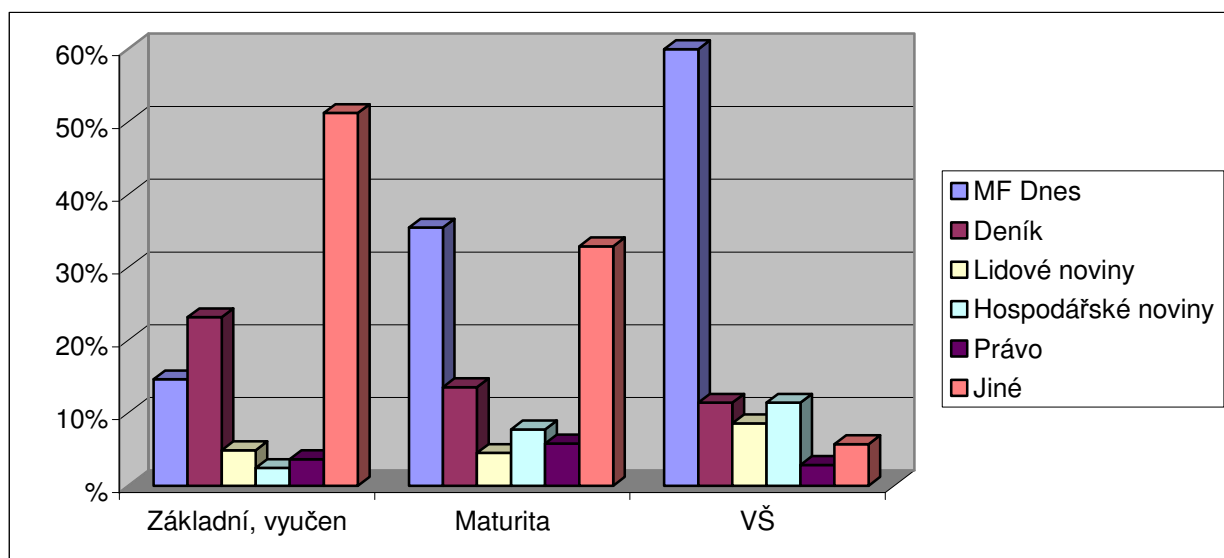
Tabulka 6 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí						Celkem
	MF Dnes	Deník	Lidové noviny	Hospodářské noviny	Právo	Jiné	
Základní, vyučen	15%	23%	5%	2%	4%	51%	100%
Maturita	35%	14%	5%	8%	6%	33%	100%
VŠ	60%	11%	9%	11%	3%	6%	100%
Celkem	32%	16%	5%	7%	5%	35%	100%

Zdroj: Vlastní práce

V kontingenční tabulce jsou vidět zřetelné rozdíly mezi názory dotazovaných s vyučením, maturitou a vysokoškolským vzděláním. MF Dnes čte 60 % vysokoškoláků a 35 % maturantů, ale jen 15 % občanů s vyučením. Další rozdíly jsou patrné u Deníku, který nejvíce čtou vyučení a to v 23 % zatímco vysokoškoláci Deník čtou jen v 11 %. Největší rozdíl je v kolonce Jiné, zde můžeme vidět, že jiný tisk čtou v 51 % nejvíce vyučení a nejméně čtou jiné nežli celostátní deníky vysokoškoláci a to v 6 %. Jak je tedy z následující tabulky patrné pomyslný střed mezi skupinou vyučených a vysokoškoláků tvoří lidé s maturitou.

Graf 3 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?



Zdroj: Vlastní práce

Z kontingenční tabulky a grafu tedy vyplývá, že rozdíly zde se vyskytují rozdíly mezi dotazovanými dle vzdělání. Jak je tedy z grafu i tabulky patrné nejvíce čtou jiné tiskoviny nežli celostátní deníky lidé s vyučením, zatímco vysokoškoláci nejvíce čtou MF Dnes. Maturanti mezi oběma těmito skupiny tvoří pomyslný střed.

Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?

Otázka č. 4 zjišťovala, jaké podněty vedou dotazované ke koupi denního tisku.

Tabulka 7 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?

Varianty	Třídění prvního stupně				Celkem
	Titulek	Tradice, noviny kupují stále	Cena	Přílohy	
Celkem	35%	36%	5%	24%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Největší část dotazovaných odpověděla, že při koupi denního tisku je nejvíce motivuje tradice v 36 % a hned v zápětí titulek v 35 %.

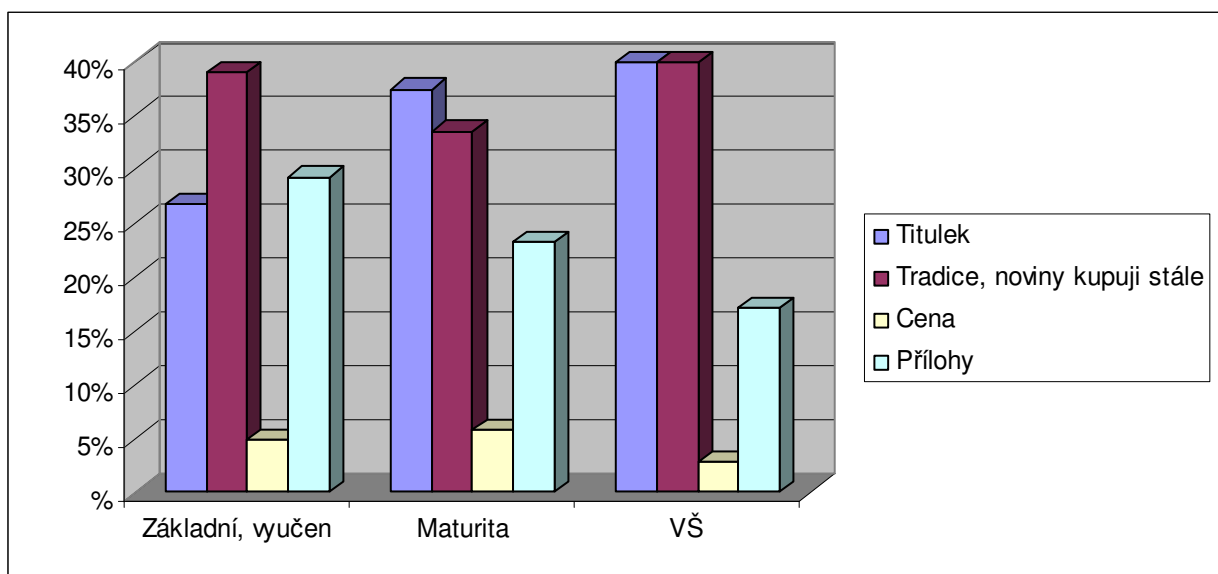
Tabulka 8 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí				Celkem
	Titulek	Tradice, noviny kupují stále	Cena	Přílohy	
Základní, vyučen	27%	39%	5%	29%	100%
Maturita	37%	34%	6%	23%	100%
VŠ	40%	40%	3%	17%	100%
Celkem	35%	36%	5%	24%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulka v tomto případě ukazuje jen nepatrné rozdíly v názorech. Zatímco vysokoškoláky a maturanty motivuje nejvíce ke koupi tisku titulek a tradice, tak lidé s vyučením jsou nejvíce motivováni tradicí a přílohami.

Graf 4 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?



Zdroj: Vlastní práce

Jak je patrné z kontingenční tabulky a grafu tak nejvíce jsou čtenáři motivováni tradicí, v další řadě jsou pak ovlivněni titulkem a přílohou, téměř vůbec je při koupi novin neovlivní jejich cena.

V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?

Touto otázkou bylo zkoumáno, při jakých příležitostech respektive v jakých chvílích čtou lidé nejčastěji denní tisk.

Tabulka 9 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?

Varianty	Třídění prvního stupně					Celkem
	Doma	V práci	Na cestě do práce	Jen o víkendu	Jindy	
Celkem	65%	8%	10%	7%	10%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Více jak polovina dotazovaných 65 % čte denní tisk doma. Ostatní odpovědi se pohybují jen v rozmezí kolem 10 %.

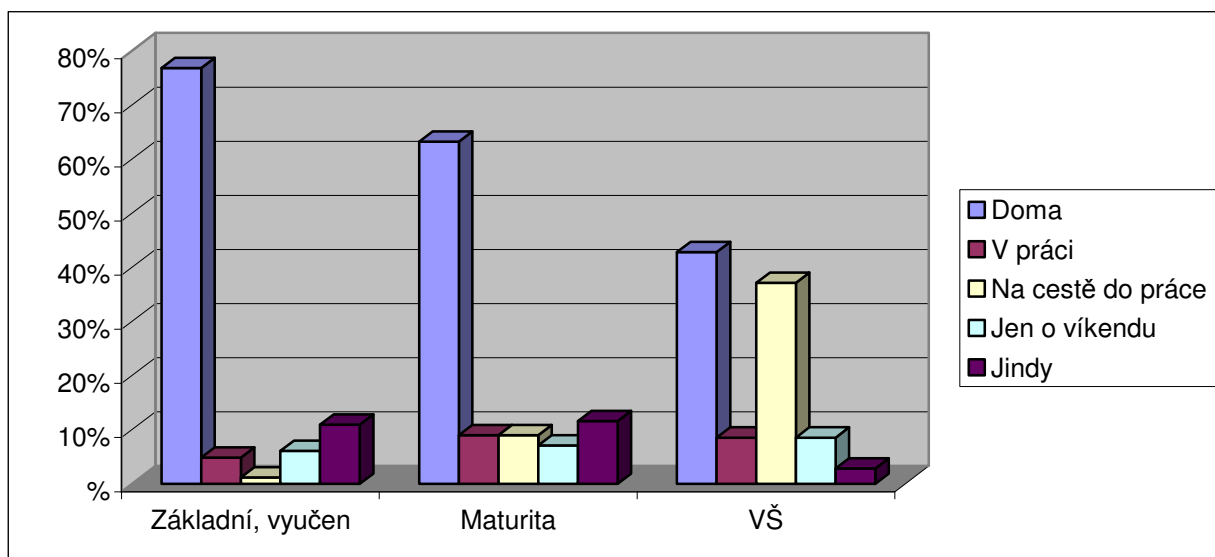
Tabulka 10 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí					Celkem
	Doma	V práci	Na cestě do práce	Jen o víkendu	Jindy	
Základní, vyučen	77%	5%	1%	6%	11%	100%
Maturita	63%	9%	9%	7%	12%	100%
VŠ	43%	9%	37%	9%	3%	100%
Celkem	65%	8%	10%	7%	10%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z této kontingenční tabulky je patrné, že nejvíce se čte denní tisk doma celkem v 65 %. Doma čtou nejvíce denní tisk lidé vyučení (77 %) a lidé s maturitou (63 %). U lidí s vysokoškolským vzděláním to není tak jednoznačné, 43 % čte nejčastěji denní tisk doma a 37 % čte denní tisk na cestě do práce. Ostatní odpovědi se pohybují okolo 10 %.

Graf 5 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?



Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulky a grafu, ukazují, že nejvíce se čte denní tisk doma u všech skupin. U vysokoškoláků je pak velká četnost odpovědí u odpovědi, že denní tisk čtou na cestě do práce.

Příláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?

Následující otázka se ptala na reklamu v novinách, na to zda se lidé cítí reklamou ovlivněni a zda na jejím základě kupují výrobky.

Tabulka 11 Příláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?

Varianty	Třídění prvního stupně			Celkem
	Ano, párkrát se mi to stalo	Někdy	Reklamy si nevšímám	
Celkem	18%	38%	44%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z tabulky jasně vyplývá, že 44 % dotazovaných si reklamy nevšímá a nenechá se jí ovlivnit k nákupu, někdy si reklamy všimne 38 %. Jen v 18 % dotazování odpověděli, že je reklama v novinách ovlivnila natolik, že na jejím základě koupili výrobek.

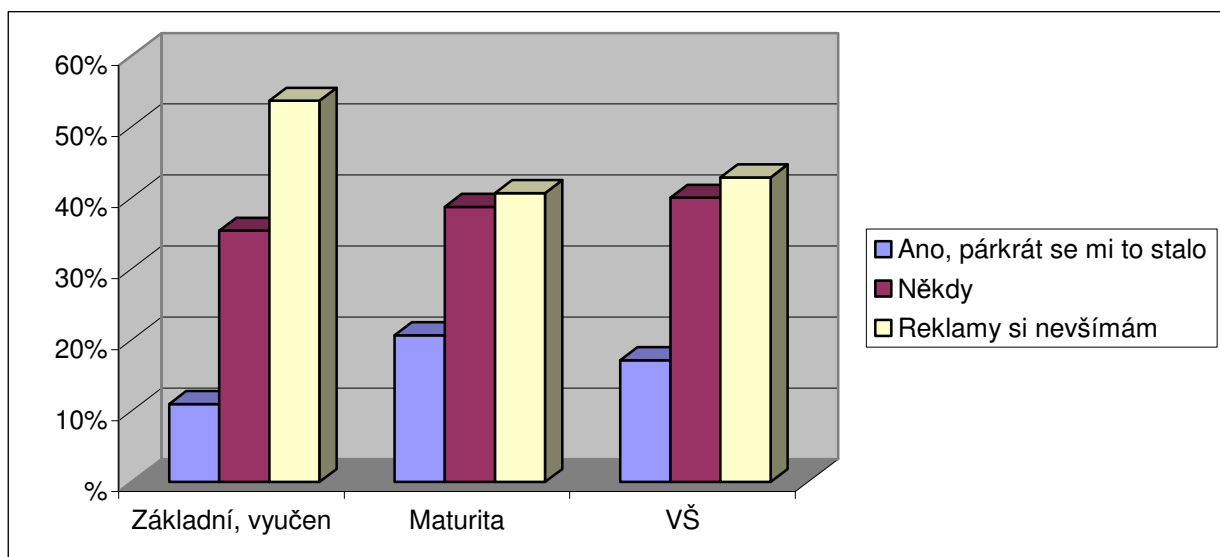
Tabulka 12 Příláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí			Celkem
	Ano, párkrát se mi to stalo	Někdy	Reklamy si nevšímám	
Základní, vyučen	11%	35%	54%	100%
Maturita	21%	39%	41%	100%
VŠ	17%	40%	43%	100%
Celkem	17%	38%	45%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulka ukazuje, že reklamy si dotazování nevšímají vůbec (45 %) a někdy si ji všimnou a udělají podle ní nákup pouze v 38 %. Jen 17 % dotazovaných přiznává, že už se jim párkrát stalo, že se cítili reklamou ovlivněni a výrobek si na jejím základě koupili.

Graf 6 Přiláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?



Zdroj: Vlastní práce

Jak je tedy patrné z grafu i tabulky, většina dotazovaných si reklamy nevšímá vůbec a necítí se jí ovlivněná. V průměru 38 % dotazovaných si reklamy v novinách někdy všimlo a nechali se jí ovlivnit. Kolem 17 % odpovědí bylo typu: Ano, párkrát se mi stalo. Graf ani tabulka neukazují v tomto případě velké rozdíly v názorech mezi skupinami dotazovaných, jejich odpovědi, se liší jen o pár %.

Proč nekupujete noviny ?

Na tuto otázku odpovídali pouze ti dotazovaní, kteří v první otázce: Čtete denní tisk, odpověděli záporně, tedy že denní tisk nečtou. Cílem otázky bylo zjistit, proč dotazovaní nečtou denní tisk.

Tabulka 13 Proč nekupujete noviny ?

Varianty	Třídění prvního stupně				Celkem
	Jsou pro mě finančně nedostupné	Nejsou pro mě důvěryhodným zdrojem infromací	Všechny jsou stejné	Nemám na čtení čas	
Celkem	5%	35%	22%	38%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z následující tabulky je patrné, že denní tisk většina dotazovaných (38 %) nečte, jelikož nemá čas a pro další velkou skupiny dotazovaných (35 %) nejsou noviny důvěryhodným zdrojem informací.

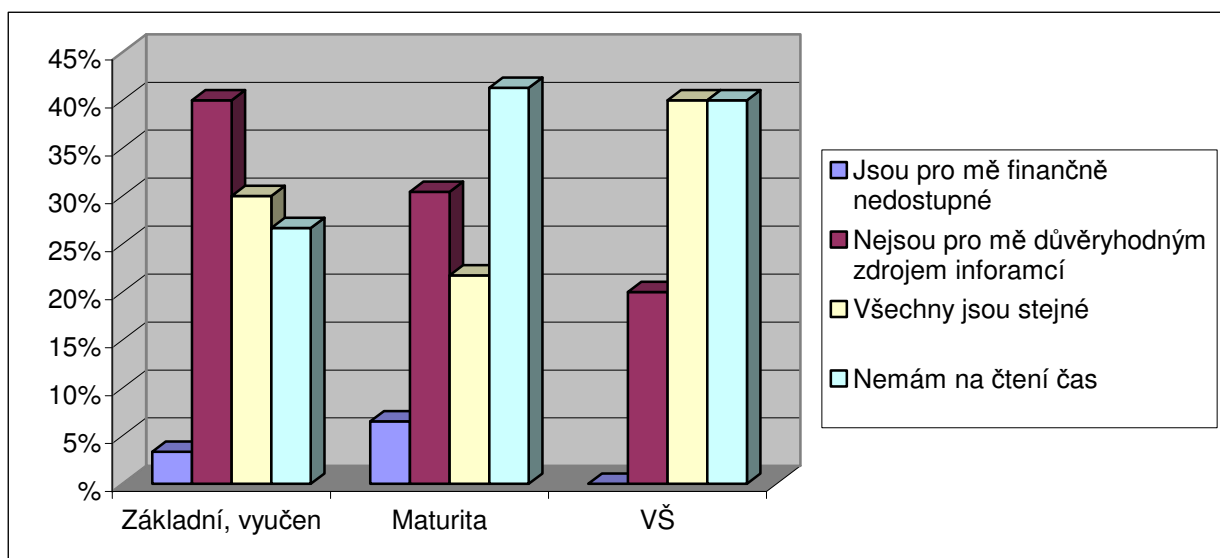
Tabulka 14 Proč nekupujete noviny ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí				Celkem
	Jsou pro mě finančně nedostupné	Nejsou pro mě důvěryhodným zdrojem informací	Všechny jsou stejné	Nemám na čtení čas	
Základní, vyučen	3%	40%	30%	27%	100%
Maturita	7%	30%	22%	41%	100%
VŠ	0%	20%	40%	40%	100%
Celkem	5%	33%	26%	36%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Následující kontingenční tabulka nám ukazuje pár zajímavých rozdílů v odpovědích dotazovaných. Jako odpověď na otázku proč nečtou denní tisk, v nejvíce případech bylo odpovězeno prostě – nemám na čtení čas. Takovouto odpověď můžeme vidět nejvíce u skupiny vysokoškoláků (40 %) a lidí s maturitou (41 %). Další nejčastější odpovědí byla odpověď, že noviny nejsou důvěryhodným zdrojem informací. Takto odpovídali nejvíce lidé s vyučením (40 %) a maturanti (30 %), zatímco pro ně nejsou noviny důvěryhodné tak pro 40 % vysokoškoláků jsou noviny stejné. Jako finančně nedostupné označili noviny maturanti a to v 7 % a lidé s vyučením ve 3 %.

Graf 7 Proč nekupujete noviny ?



Zdroj: Vlastní práce

Z grafu vyplývá, lidé nemají čas na čtení novin a to napříč všemi vzděláními a pro většinu z nich nejsou noviny ani důvěryhodným zdrojem informací. Často bylo uváděno, že všechny noviny jsou stejné a to je důvodem proč noviny nečíst. Jen pár dotazovaných uvedlo, že důvod proč nečtou noviny je, že jsou pro ně nedostupné.

Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?

Následující otázka byla již pro všechny dotazované. Touto otázkou mělo být zjištěno, ze kterých zdrojů lidé získávají informace, pokud právě nečtou noviny.

Tabulka 15 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?

Varianty	Třídění prvního stupně			Celkem
	Televize	Internet	Rozhlasové vysílání	
Celkem	23%	71%	6%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Jak je více než patrné z tabulky, tak lidé jako zdroj informací, pokud právě nečtou noviny anebo noviny nečtou vůbec, nejčastěji a to v 71 % uvedli, že informace hledají na internetu. V 23 % získávají informace z televize a pouze v 6 % z rozhlasového vysílání.

Tabulka 16 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?

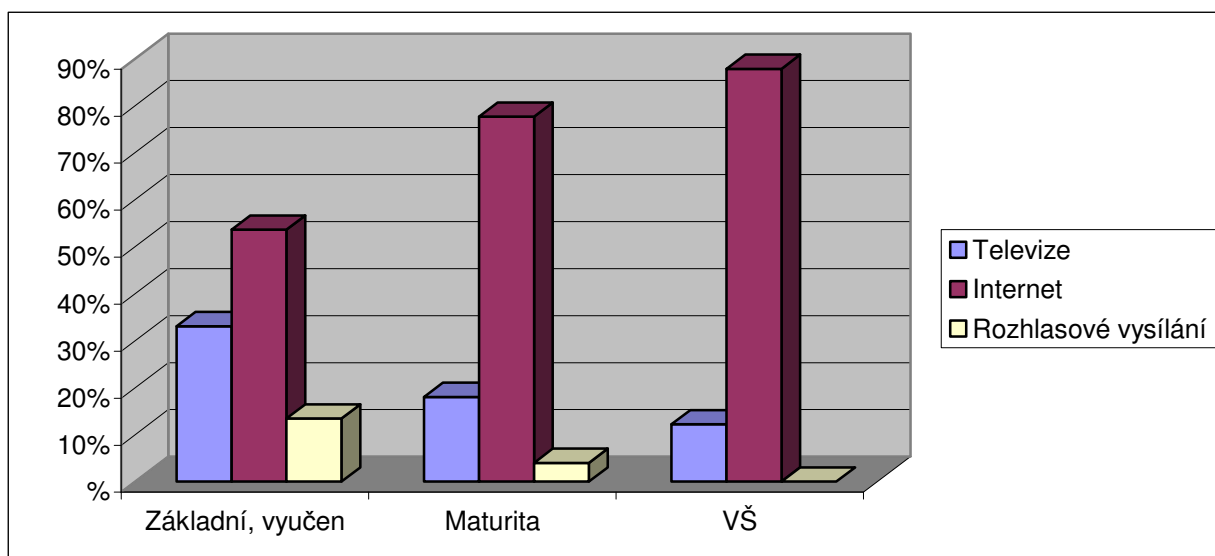
Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí			Celkem
	Televize	Internet	Rozhlasové vysílání	
Základní, vyučen	33%	54%	13%	100%
Maturita	18%	78%	4%	100%
VŠ	12%	88%	0%	100%
Celkem	23%	71%	6%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z procent, která můžeme vidět v tabulce je nám zřejmé odkud, která skupina získává nejčastěji informace. U vyučených lidí můžeme vidět, že informace získávají ze všech zdrojů, nejvíce z internetu a to v 54 %, následuje televize (33 %) a rozhlasové vysílání (13 %) u této skupiny je televize a rozhlasové vysílání jako zdroj informací využíván nejvíce ze všech. Maturanti nejvíce hledají informace na internetu (78 %), další možnosti pro získání informací moc nevyužívají – televizi jako zdroj informací uvedlo jen 19 % a rozhlasové vysílání pouhá 4 %.

Vysokoškoláci jsou právě ti, kteří nejvíce využívají k získávání informací internetu (88 %), informace moc nevyhledávají v televizi (12%) a rozhlasové vysílání nevyužívají k získávání pro ně důležitých informací vůbec.

Graf 8 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?



Zdroj: Vlastní práce

Z kontingenční tabulky i grafu je patrné, že dotazovaní napříč všemi vzděláními nejvíce využívají, pokud právě nečtou noviny, k získávání informací internet (71 %). Na dalším místě je pak televize, kterou jako zdroj svých informací uvedlo 23 %. Rozhlasové vysílání je na posledním místě, informace z něj využívá jen 6 % dotazovaných.

Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé ?

Tato otázka, zjišťovala jak dotazovaní hodnotí to, že český tisk patří zahraničním koncernům.

Tabulka 17 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé ?

Varianty	Třídění prvního stupně				Celkem
	ČR je členem EU, proto je nepodstatné kdo je vlastníkem tisku	Kdo je vlastníkem tisku je pro mě nepodstatné	Je důležité aby český tisk patřil českým vlastníkům	Vlastnictví tisku ovlivňuje výrazně charakter novin	
Celkem	7%	51%	19%	23%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Nejčastěji (51 %) lidé odpovídali, že kdo je vlastníkem tisku je pro ně nepodstatné, jen

23 % uvedlo, že je důležité, aby český tisk patřil českým vlastníkům.

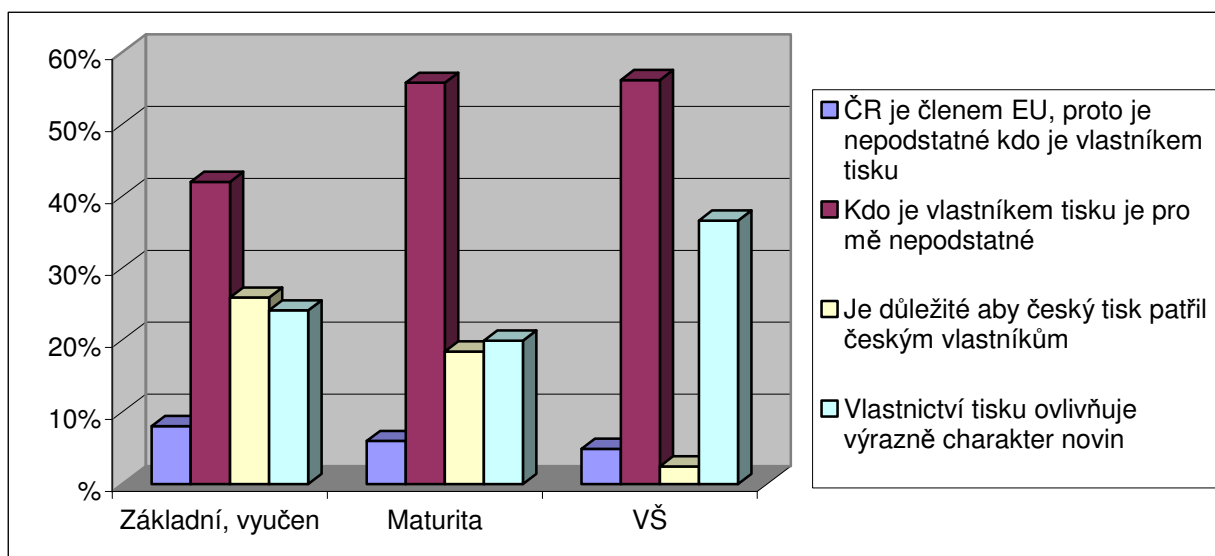
Tabulka 18 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí				Celkem
	ČR je členem EU, proto je nepodstatné kdo je vlastníkem tisku	Kdo je vlastníkem tisku je pro mě nepodstatné	Je důležité aby český tisk patřil českým vlastníkům	Vlastnictví tisku ovlivňuje výrazně charakter novin	
Základní, vyučen	8%	42%	26%	24%	100%
Maturita	6%	56%	18%	20%	100%
VŠ	5%	56%	2%	37%	100%
Celkem	6%	51%	19%	23%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulka opět ukazuje menší rozdíly v názorech. Zatímco jen 6 % všech dotazovaných si myslí, že pokud je ČR v EU tak je nepodstatné kdo vlastní český tisk a zároveň 56 % vysokoškoláků a maturantů odpovídalo, že je pro ně nepodstatné kdo je vlastníkem tisku, na druhé straně pro 26 % vyučených je důležité aby český tisk patřil českým vlastníkům a 37 % vysokoškoláků se domnívá, že vlastnictví tisku výrazně ovlivňuje charakter novin.

Graf 9 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerty, hlavně německé ?



Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulka a graf ukazují to, že pro 51 % všech dotazovaných je nepodstatné kdo vlastní český tisk. To že vlastnictví tisku výrazně ovlivňuje charakter novin si nejvíce myslí vysokoškoláci (37 %) a lidé vyučení (24 %). Jak je zde opět patrné tak maturanti si drží post odpovědí, které jsou ve středu mezi vyučenými a vysokoškoláky.

Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše?

Tato již v pořadí 10 otázka, se dotazovaných ptala, zda si myslí, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata, o kterých se v novinách píše.

Tabulka 19 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?

Varianty	Třídění prvního stupně			Celkem
	Ano, myslím, že témata která by poškozovala vlastníky tisku se do novin nedostávají	Ne, myslím, že se vlastníci novin chovají nestranně a nechají novináře psát o všem	Nedokáži tuto situaci posoudit	
Celkem	54%	9%	37%	100%

Zdroj: Vlastní práce

54 % dotazovaných si myslí, že témata, která by poškozovala vlastníky tisku, se do novin nedostávají. Situaci nedokáže posoudit 37 % dotazovaných, zbylých 9 % si myslí, že novináři mohou psát o všem.

Tabulka 20 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?

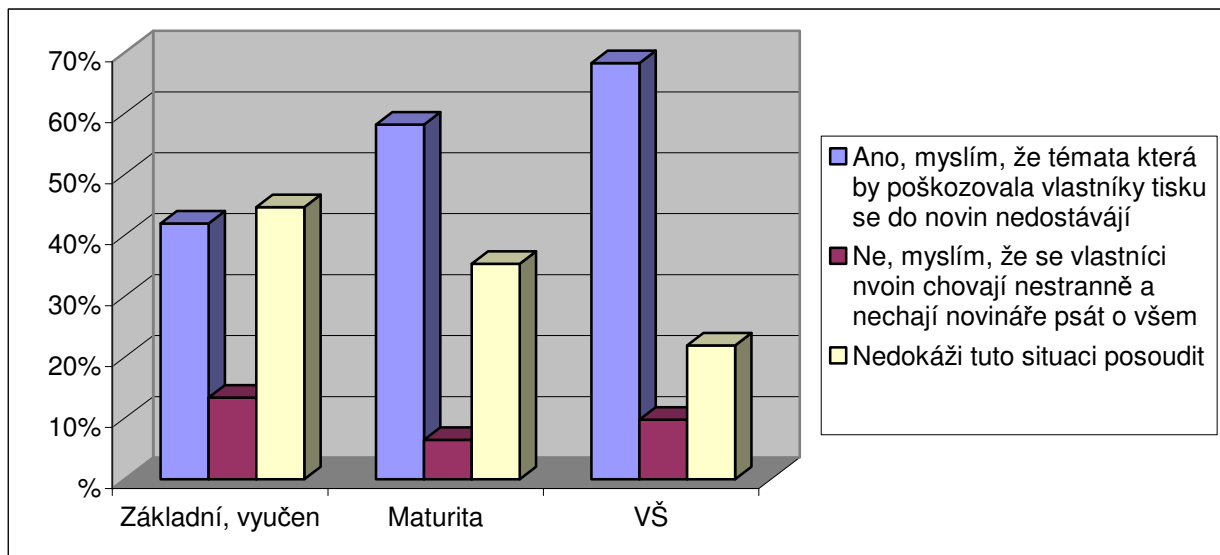
Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí			Celkem
	Ano, myslím, že témata která by poškozovala vlastníky tisku se do novin nedostávají	Ne, myslím, že se vlastníci novin chovají nestranně a nechají novináře psát o všem	Nedokáži tuto situaci posoudit	
Základní, vyučen	42%	13%	45%	100%
Maturita	58%	6%	35%	100%
VŠ	68%	10%	22%	100%
Celkem	54%	9%	37%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z následující kontingenční tabulky, je možné vyčíst to, že 68 % vysokoškoláků se domnívá, že témata, která by poškozovala vlastníky tisku, se do novin nedostávají, to samé si myslí 58 % maturantů a 42 % vyučených. 13 % vyučených zastává názor, že novináři mohou psát o všem, nejméně si tuto skutečnost myslí maturanti (6 %). Situaci

nedokáže posoudit nejvíce vyučených a v 45 %.

Graf 10 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?



Zdroj: Vlastní práce

Graf společně s kontingenční tabulkou ukazují následující výsledky. Nejvíce (68 %) vysokoškoláků si myslí, že novinářů mohou psát o všem. 6 % dotazovaných tvoří maturanti, kteří si myslí, že vlastníci se chovají nestranně a nechají psát novináře o všem. Celých 45 % vyučených nedokáže danou situaci posoudit.

Myslíte si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý ?

Tato otázka byla zaměřena na pravdivost, aktuálnost a nezávislost české tisku.

Tabulka 21 Myslíte si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý ?

Varianty	Třídění prvního stupně				Celkem
	Ano	Ne	Záleží na tématu, které se řeší	Nedokáži posoudit	
Celkem	2%	21%	60%	17%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z první tabulky je zřejmé, že 60 % dotazovaných si myslí, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý jen v některých případech a záleží hodně na tématu, které se řeší.

Jen 2 % odpověděla na tuto otázku kladně – Ano myslím si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý.

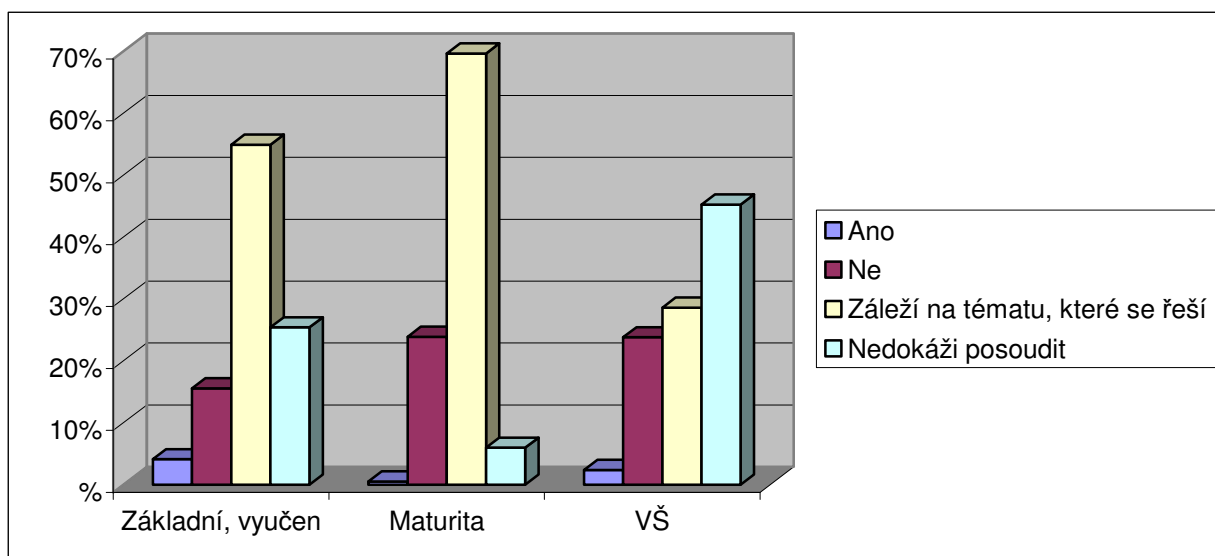
Tabulka 22 Myslíte si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí				Celkem
	Ano	Ne	Záleží na tématu, které se řeší	Nedokáži posoudit	
Základní, vyučen	4%	16%	55%	25%	100%
Maturita	0%	24%	70%	6%	100%
VŠ	2%	24%	29%	45%	100%
Celkem	2%	21%	60%	17%	100%

Zdroj: Vlastní práce

V této tabulce můžeme vidět značné rozdíly v názorech dotazovaných. Celá 2 % všech dotazovaných myslí, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý. Opačný názor zastává 24 % maturantů i vysokoškoláků. To jaký tisk je, podle 70 % maturantů hodně záleží na tématu, které se právě řeší. Celkem nedokáže tuto situaci posoudit 17 % dotazovaných.

Graf 11 Myslíte si, že je český tisk pravdivý, aktuální a nezávislý ?



Zdroj: Vlastní práce

Z grafu a tabulky je patrné, tak jen 4 % lidí s vyučením si myslí, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý. Opak těchto 4 % tvoří lidé s maturitou a vysokoškoláci, kteří v 24 % odpověděli na danou otázku Ne. To jaký český tisk je, prý hodně záleží na tématu, které se řeší, myslí si to 70 % maturantů a 55 % vyučených. Danou situaci nedokáže posoudit nejvíce vysokoškoláků a to v 45 %.

Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout ?

Poslední otázka se dotazovaných ptala, zda si myslí, že může český tisk v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout.

Tabulka 23 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout ?

Varianty	Třídění prvního stupně					Celkem
	Ano, již dnes se málo čte	Ano, bude slábnout vliv tisku a pokud tisk neosloví něčím novým mladé lidi zanikne	Ne, denní tisk má v ČR svoji tradici a internet a televize ho ohrožují jen málo	Ne, nezanikne spíše se bude dále rozšiřovat	Nedokáží posoudit	
Celkem	17%	42%	27%	3%	11%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Na tuto otázku odpovědělo 42 % dotazovaných tak, že si myslí, že vliv tisku bude slábnout, ale pokud neosloví něčím novým mladé lidi, zanikne. Opak tedy, že tisk nezanikne a bude se dále rozšiřovat si myslí pouhá 3 % dotazovaných.

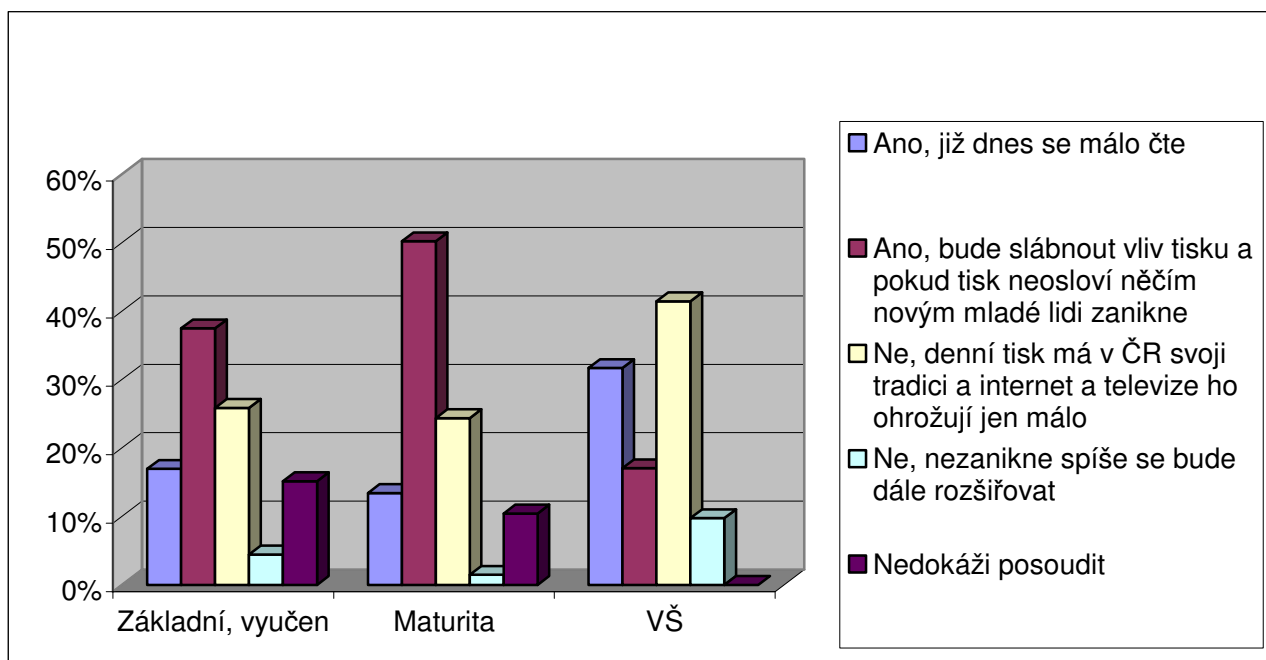
Tabulka 24 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout ?

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí					Celkem
	Ano, již dnes se málo čte	Ano, bude slábnout vliv tisku a pokud tisk neosloví něčím novým mladé lidi zanikne	Ne, denní tisk má v ČR svoji tradici a internet a televize ho ohrožují jen málo	Ne, nezanikne spíše se bude dále rozšiřovat	Nedokáží posoudit	
Základní, vyučen	17%	38%	26%	4%	15%	100%
Maturita	13%	50%	24%	1%	10%	100%
VŠ	32%	17%	41%	10%	0%	100%
Celkem	17%	42%	27%	3%	11%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Z kontingenční tabulky plyne, že vysokoškoláci se domnívají, že denní tisk zanikne, jelikož se již dnes málo čte (32 %). Skutečnost že bude oslabovat vliv tisku a pokud tisk neosloví něčím novým mladé lidi, zanikne si myslí 42 % dotazovaných, nejvíce maturanti (50 %). Denní tisk má tradici a noviny a televize ho ohrožují jen málo, takto odpovědělo 27 % dotazovaných – nejvíce tradici tisku v ČR věří vysokoškoláci (41 %). Také vysokoškoláci se domnívají, že český tisk nezanikne, ale spíše se bude dále rozšiřovat (10 %). Danou situaci nedokázalo posoudit 11 % dotazovaných.

Graf 12 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky internetu a televizi zaniknout ?



Zdroj: Vlastní práce

Jak lze tedy vyčíst z grafu, tak většina dotazovaných, hlavně pak vysokoškoláci (32 %) si myslí, že denní tisk zanikne, jelikož již dnes se málo čte. 50 % maturantů, je toho názoru, že tisk zanikne, pokud něčím novým neosloví mladé lidi. V tradici tisku pak věří celých 41 % vysokoškoláků, ti také věří v to, že se bude denní tisk dále rozšiřovat (10 %). Tuto situaci pak nedokáže posoudit nejvíce lidí s vyučením celých 15 %.

Pohlaví

Na otázku týkající se pohlaví, věku a vzdělání bylo také třeba odpovědět. Následující tabulka ukáže složení žen a mužů napříč vzděláními, kteří se účastnili výzkumu.

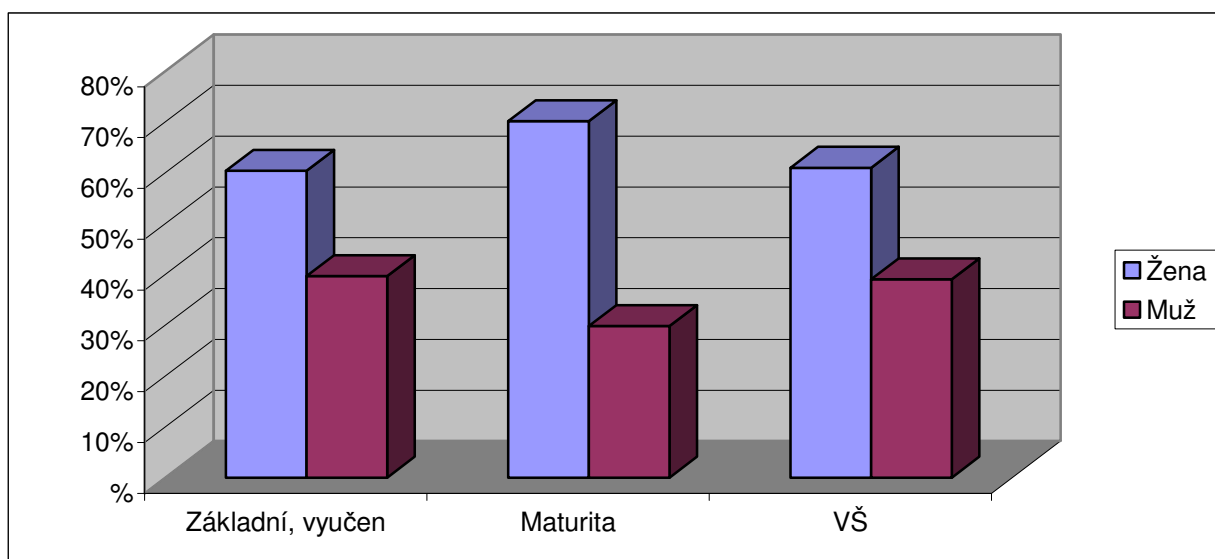
Tabulka 25 Pohlaví

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí		Celkem
	Žena	Muž	
Základní, vyučen	60%	40%	100%
Maturita	70%	30%	100%
VŠ	61%	39%	100%
Celkem	66%	34%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Jak tedy je patrné z kontingenční tabulky tak na výzkumu se podílelo 66 % žen a 34 % mužů.

Graf 13 Pohlaví



Zdroj: Vlastní práce

Tento graf ukazuje, že mezi vyučenými bylo dotázáno 60 % žen a 40 % mužů. Nejvíce bylo žen v kategorii maturantů 70 % a zároveň v této kategorii bylo nejméně mužů pouze 30 %. Poslední dotazovanou kategorií byli vysokoškoláci, zde bylo celkem dotázáno 61 % žen a 39 % mužů.

Věk

Kategorie věk byla rozdělena na následující skupiny – do 24 let, od 24 – 44 let, 45 – 64 let a 65 let a více.

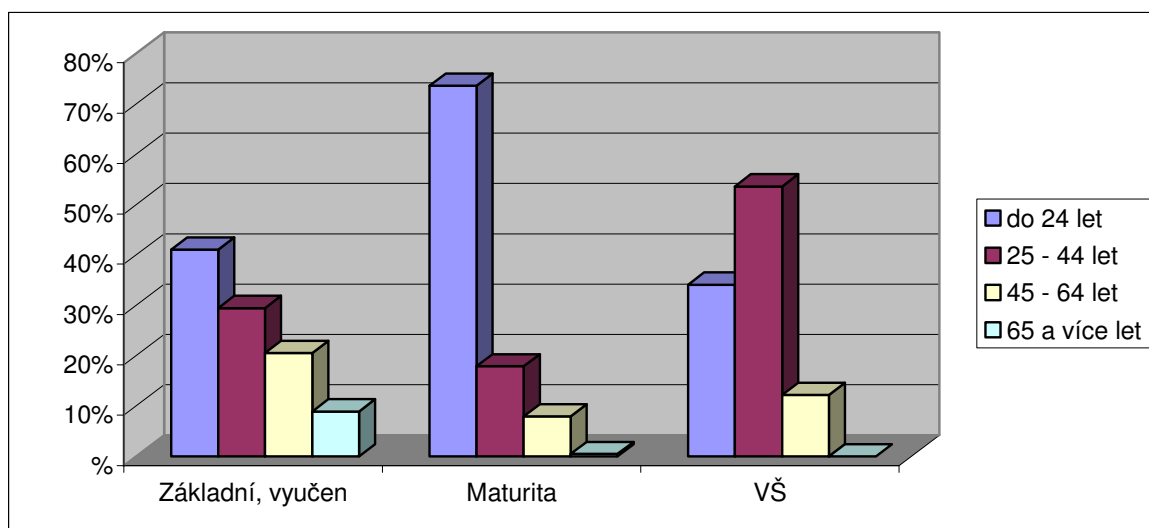
Tabulka 26 Věk

Nejvyšší dosažené vzdělání	Varianty odpovědí				Celkem
	do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let	
Základní, vyučen	41%	29%	21%	9%	100%
Maturita	74%	18%	8%	0%	100%
VŠ	34%	54%	12%	0%	100%
Celkem	59%	26%	12%	3%	100%

Zdroj: Vlastní práce

Kontingenční tabulka ukazuje, že nejvíce dotazovaných bylo v kategorii do 24 let – celých 59 %. V kategorii 25 – 44 let odpovídalo 26 % dotazovaných, nejvíce zde byli zastoupeni vysokoškoláci v 54 %. Pouhých 12 % dotazovaných můžeme zařadit do kategorie 45 – 64 let, v této kategorii bylo nejvíce vyučených (21 %). 9 % dotazovaných patří do skupiny 65 a více let, zároveň těchto 9 % jsou lidé s vyučením.

Graf 14 Věk



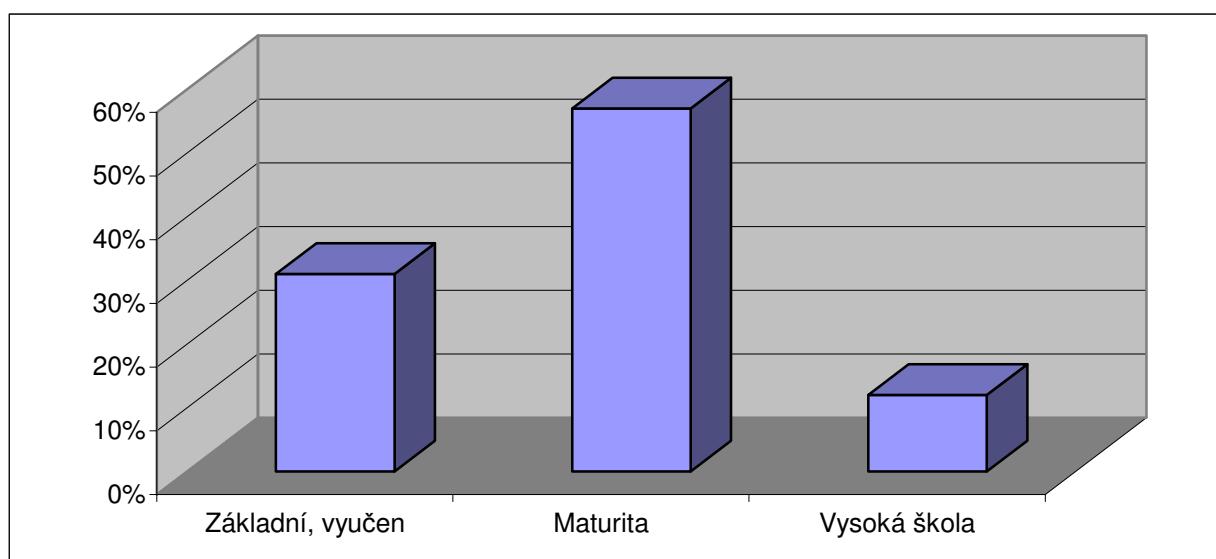
Zdroj: Vlastní práce

Jak je tedy patrné z tabulky i grafu, nejvíce bylo dotazovaných mezi maturanty do 24 let (74 %), další velkou skupinou byli vysokoškoláci ve věku 25 – 44 let (54 %). V kategorii 45 – 64 let dominovali s 21 % lidé vyučení. Pouze 9 % dotazovaných patří do skupiny 65 a více let.

Vzdělání

Poslední graf ukazuje přesný počet dotazovaných dle vzdělání.

Graf 15 Vzdělání



Zdroj: Vlastní práce

Z grafu tedy můžeme vidět, že celkem bylo mezi dotazovanými 31 % lidí s vyučením, 57 % dotazovaných pak bylo lidí s maturitou a pouze 12 % dotazovaných bylo vysokoškoláků.

4. 2. Vyhodnocení marketingového průzkumu

Z tohoto marketingového průzkumu vyplývají tedy základní zjištění. Většina dotazovaných čte denní tisk, čte ho spíše občas, nežli pravidelně. Z tohoto průzkumu vyšla i skupina, která denní tisk nečte vůbec a jako hlavní zdroj důvodu proč denní tisk nečíst je pro tuto skupinu, že noviny pro ně nejsou důvěryhodným zdrojem informací a také to že na čtení novin prostě nemají čas.

Ti, kteří uvedli, že denní tisk čtou, ho nejčastěji získávají v trafice či obchodu. Jen malé procento lidí uvedlo, že denní tisk získává předplatným. Někteří dotazovaní nezískávají denní tisk, ani z trafiky či obchodu, ani předplatným, ale jiným způsobem. Jako jiný způsob bychom si mohli představit, že denní tisk získávají rozdáváním (Deník Metro) nebo tím, že si své oblíbené noviny přečtou při jídle v restauraci, kde si je mohou zapůjčit.

Nejčastěji se v této skupině dotazovaných čte MF Dnes a Deník. Ostatní celostátní deníky, se čtou také, ale jejich zastoupení není tak veliké. Další věc, která je potřeba vzít v úvahu je, že velké procento dotazovaných odpovědělo, že čte jiný denní tisk, než ten který byl v nabízených variantách odpovědí.

Tradici, jako motivaci ke koupi denního tisku uvedlo nejvíce dotazovaných. Jen o pár procent méně dotazovaných uvedlo, že denní tisk kupuje podle toho jaký má titul. Jak vyšlo z průzkumu, tak i přílohy mají velký vliv na to, zda noviny zůstanou ležet na stánku nebo si je čtenář koupí. Dalo by se říci, že čím více zajímavá příloha, tím rychleji jsou noviny prodané.

Z průzkumu také vyplynulo, že noviny čtou dotazovaní nejvíce doma, téměř shodně velké pak byli odpovědi typu, že noviny čtou lidé v práci či na cestě do práce.

Co se týká reklamy v novinách, tak většina dotazovaných si jí nevšímá vůbec. Někteří dotazovaní uvádí, že někdy si reklamy v novinách všimnou a na její popud si propagovaný výrobek i koupí nebo uvažují o jeho koupi. Jen malé procento lidí, se nechá reklamou ovlivnit hodně a často a v takové míře, že uvažují o koupi výrobku nebo si ho koupí.

Jedna z otázek byla také zaměřená na to, odkud čerpají lidé informace, pokud nečtou noviny nebo je neměli v daný den čas koupit a přečíst si je. Drtivá většina lidí odpověděla, že zdrojem informací je pro ně internet. Na dalším místě se drží televize jako zdroj informací. Úplně nejméně informací pak lidé získávají z rozhlasového vysílání.

Vlastnictví tisku i to byla jedna z otázek tohoto průzkumu. Konkrétně se ptala na to, jak lidé hodnotí to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé. Většina dotazovaných uvedla, že vlastnictví tisku je pro ně nepodstatné nebo to že pokud je ČR členem EU je jedno kdo český tisk vlastní. Druhá polovina dotazovaných odpověděla, že je důležité, aby český tisk patřil českým vlastníkům, nebo se domnívá, že vlastnictví tisku výrazně ovlivňuje charakter novin.

Rovněž stojí za pozornost otázka, co si dotazovaní myslí o tématech která se nacházejí v tisku a tom zda je mohou vlastníci ovlivňovat. Nejvíce dotazovaní odpovídali tak, že si myslí, že témata, jež by poškozovala vlastníky tisku, se do novin

nedostávají. Velmi málo dotazovaných se pak domnívá, že novináři mohou psát o všem. Velká skupina dotazovaných se k této problematice nedokázala vůbec vyjádřit a situaci posoudit.

Pravdivost, aktuálnost a nezávislost českého tisku pak zkoumala další otázka. Drtivá skupina lidí si myslí, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý podle toho jaké téma se řeší. Menší skupina lidí se domnívá, že nezáleží ani na tématu, které se řeší, ale prostě si myslí, že český tisk není pravdivý, aktuální a nezávislý. Velmi málo dotazovaných si naopak myslí, že českému tisku se dá důvěřovat a že je aktuální. Opět se i zde našla malá skupina lidí, jež nedokázali danou situaci posoudit.

Poslední otázka tohoto průzkumu se ptala na to, zda se lidé domnívají, že může český tisk v dalších letech díky internetu a televizi zaniknout. V této otázce vznikla velká skupina lidí, jež si myslí, že pokud tisk neosloví něčím novým mladé lidi, zanikne. Někteří si myslí, že již dnes se málo čte a tisk tak může zaniknout. Další větší skupinou byla ta co si myslí, že český tisk má tak velkou tradici, že internet a televize ho ohrožují jen málo a nemůže zaniknout. Malá skupina lidí si pak myslí, že tisk nezanikne, ale bude se spíše dále rozšiřovat. I zde se našla skupina dotazovaných, kteří nedokázali na danou otázku odpovědět.

Z celkového výsledku výzkumu lze tedy říci, že dotazovaní, jež odpovídali na otázky, byli představiteli vzdělané skupiny obyvatel ČR a valná většina z nich je již v produktivním věku. Jak vyplývá z této skupiny dotazovaných, tak u jejich odpovědí bychom měli zbystřit. Pro většinu dotazovaných je nepodstatné to komu patří český tisk, velká skupina dotazovaných nedokáže určité situace vůbec posoudit a další velká skupina, doufá v to, že český tisk je alespoň trochu pravdivý, aktuální a nezávislý při těch největších kauzách. Jak vyplývá z tohoto průzkumu tak tisk, dotazovaní zatím čtou, ovšem je otázkou kdy ho nahradí více dostupný internet či televize, ve kterých jsou informace vždy čerstvé a rychlé.

5 Závěr

Na začátku byl český tisk, ale i český čtenář kvalitní. Tisk byl sice ovlivněn cenzurou, ale nevyskytovali se v něm tolik prvky bulváru a čtenář byl rád, že se k němu vůbec nějaká informace dostane. S postupem času ztrácí na kvalitě jak české noviny, tak český čtenář. Tradiční české noviny se stávají téměř bulvárem, jen proto, aby se prodaly. Český čtenář otupěl, už neví, které informace jsou pravdivé a které lživé, vše mu splývá a tak většina hledá útěchu a informace jinde. Obrací se internet, televizi a rozhlasové vysílání, s domněním, že alespoň tam by mohly být informace pravdivé.

Dle mého názoru je jediným řešením jak se dostat z tohoto začarovaného kruhu, kdy noviny podávají informace, které téměř hraničí s bulvárem to, že se musí vzpamatovat český čtenář ale i novináři. Právě čtenář denního tisku by měl být ten, který bude lačný po pravdivých informacích, po informacích které se týkají ekonomiky jeho země, vlády, reforem. Pokud se český čtenář vzchopí a bude tyto informace vyžadovat po novinách a jeho snaha o pravdivost informace bude velká, tedy nebude kupovat noviny, které jsou téměř bulvárem, ale bude prahnout po politických tématech a vyhledávat pravdivé informace, mohl by se pak český tisk změnit. Není to totiž jen o novinářích, ti píšou to, co chce čtenář číst. Jestliže chceme číst o tom, která česká celebrita byla na dovolené, nebo kde se kdo opil tak novináři to rádi napíší, je to pro ně snadnější než vysvětlovat lidem jak vznikla ekonomická krize, novináři totiž vědí, že o takovéto informace stojí jen málo lidí. Je tedy dost pravděpodobné, že jestliže dojde ke změně v hlavách českých čtenářů, které přestanou uspokojovat prázdné fráze a stále stejné informace a budou vyžadovat názory na danou problematiku od expertů ve svém oboru, spisovatelů, pedagogů mohl by se změnit i český tisk. Ovšem jestli k takovéto změně nedojde, stane se z českého tisku pouhý bulvár, z českých čtenářů pouhé ovce, které nemusí zatěžovat svoji hlavu zbytečným přemýšlením.

Český tisk ať už bude jakýkoliv – seriózní či bulvární – jen tak nezanikne, pokud bude svému čtenáři nabízet co ostatní média této doby jen tak nedovedou. Tisk má totiž proti ostatním médiím jednu velkou výhodu, to co televize, internet či rozhlas odbude v jedné malé reportáži či krátké zmínce, může tisk dále rozvádět, vracet se k danému tématu. Může poskytnout čtenáři hlubší myšlenku či názor. Tímto jsou noviny a to nejen ty české jedinečné a nenahraditelné, žádným jiným médiem.

6 Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

1. KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20.století*. Praha : Portál, 2010. 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8.
2. GEBHART, Jan , et al. *Řízení legálního českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava*. Praha : Karolinum, 2010. 146 s. ISBN 978-80-246-1632-2.
3. BEDNAŘÍK, Petr; JIRÁK, Jan ; KÖPPLOVÁ, Barbara . *Dějiny českých médií : Od počátku do současnosti*. Praha : Grada Publishing,a.s., 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.
4. BERÁNKOVÁ, Milena. *České novinářství Národního obrození*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965. 106 s.
5. BERÁNKOVÁ, Milena; MALEC, Karel. *Dějiny české žurnalistiky do roku 1945*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1976. 62 s.
6. BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky*. Český Těšín : Nakladatelství a vydavatelství Novinář, 1981. 296 s.
7. BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006*. Praha : Karolinum, 2007. 273 s. ISBN 978-80-246-1387-1.
8. ČELAKOVSKÝ, Bořivoj . *Konec českého tisku*. Šenov u Ostravy : Tilia, 2002. 316 s. ISBN 80-86101-51-7.
9. CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související* . Praha : C.H.Beck, 2006. 316 s. ISBN 80-7179-450-3.
10. KAPLAN, Karel; DUŠAN, Tomášek . *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 183 s. ISBN 80-85270-38-2.
11. VERICK, M. A. *Mediální monopol: Kontrola myšlenek a temná manipulace*. Praha: EarthSave CZ, 2009. ISBN 978-80-86916-09-5.
12. KAUSCH, Michael. *Kulturindustrie und Populärkultur: Kritische Theorie der Massenmedien*. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag GmbH, 1988. ISBN 3-596-26636-X.

E-knihy

13. BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945-1948* [online]. Praha : Matfyzpress, 2004 [cit. 2011-12-20]. Dostupné z WWW: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf>. ISBN 80-86732-35-5.

Časopisy

14. KŘÍŽOVÁ, Kristýna. LAFANTOVÁ, Marie Tisk neztrácí zásah, rozhlas je stabilní. *Marketing & Média*. 2011, 46, s. 30. ISSN 1212-9496.

Zákony

15. Česká republika. Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související . In *Sbírka zákonů, Česká republika* . 2000, 17, s. 586.

7 Seznam tabulek, grafů, obrázků a příloh

Tabulky

Tabulka 1 Čtete denní tisk ?.....	37
Tabulka 2 Čtete denní tisk ?.....	38
Tabulka 3 Odkud získáváte denní tisk ?	39
Tabulka 4 Odkud získáváte denní tisk ?	39
Tabulka 5 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?	40
Tabulka 6 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?	41
Tabulka 7 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?.....	42
Tabulka 8 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?.....	42
Tabulka 9 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?.....	43
Tabulka 10 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?.....	44
Tabulka 11 Přiláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?	45
Tabulka 12 Přiláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?	45
Tabulka 13 Proč nekupujete noviny ?	46
Tabulka 14 Proč nekupujete noviny ?	47
Tabulka 15 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?	48
Tabulka 16 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?	49
Tabulka 17 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé ?.....	50
Tabulka 18 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé ?.....	51
Tabulka 19 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?.....	53
Tabulka 20 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?.....	53
Tabulka 21 Myslíte si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý ?.....	54
Tabulka 22 Myslíte si, že český tisk je pravdivý, aktuální a nezávislý ?.....	55
Tabulka 23 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout ?.....	56

Tabulka 24 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky televizi a internetu zaniknout ?	57
Tabulka 25 Pohlaví	59
Tabulka 26 Věk	60

Grafy

Graf 1 Čtete denní tisk ?	38
Graf 2 Odkud získáváte denní tisk ?	40
Graf 3 Jaký denní tisk čtete nejčastěji ?	41
Graf 4 Co Vás motivuje ke koupi denního tisku ?	43
Graf 5 V jakých chvílích čtete nejčastěji denní tisk ?	44
Graf 6 Přiláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu ?	46
Graf 7 Proč nekupujete noviny ?	48
Graf 8 Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace ?	50
Graf 9 Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerty, hlavně německé ?	52
Graf 10 Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše ?	54
Graf 11 Myslíte si, že je český tisk pravdivý, aktuální a nezávislý ?	56
Graf 12 Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky internetu a televizi zaniknout ?	58
Graf 13 Pohlaví	59
Graf 14 Věk	60
Graf 15 Vzdělání	61

Obrázky

Obrázek 1 Vlastnictví českého periodického tisku	1
--	---

Přílohy

Příloha 1 Dotazník	69
Příloha 2 Porady šéfredaktorů	72

Příloha 1 Dotazník

DOTAZNÍK

Vážení,

v rámci své bakalářské práce na téma „Role masových sdělovacích prostředků v demokratické společnosti se zaměřením na centrální tisková média v ČR“ se na Vás obracím s prosbou o vyplnění předloženého dotazníku.

Předložený dotazník je zcela anonymní. Budu ráda, když Vaše odpovědi budou maximálně otevřené. Tato data mají zjistit, jaký vliv mají tištěná média – noviny na obyvatele České republiky.

Vyplněný dotazník si osobně vyberu v určený termín nebo nejpozději do **15. února 2012**. Z nabízených variant označte křížkem pouze jednu Vámi vybranou odpověď.

Předem děkuji za ochotu a spolupráci,

Věra Vlasáková, studentka 3. ročníku SVŠE, oboru Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb

1. **Čtete denní tisk?** V případě záporné odpovědi přejděte k otázce č. 7

Ano Ne Občas

2. **Odkud získáváte denní tisk?**

Předplatné Trafika, obchod Jinak

3. **Jaký denní tisk čtete nejčastěji?**

MF Dnes Deník Lidové noviny

Hospodářské noviny

Právo Jiné

4. **Co Vás motivuje ke koupi denního tisku**

Titulek Tradice, noviny kupují stále Cena Přílohy

5. V jakých chvílích čtete nejčastěji noviny?

- Doma V práci Na cestě do práce
- Jen o víkendu Jindy

6. Přiláká Vás reklama v novinách k nabízenému produktu takovým způsobem, že se cítíte reklamou ovlivněni a uvažujete o koupi produktu?

- Ano, párkrát se mi to stalo Někdy Reklamy si nevšímám

7. Proč nekupujete noviny?

- Jsou pro mě finančně nedostupné
- Nejsou pro mě důvěryhodným zdrojem informací
- Všechny jsou stejné Nemám na čtení čas

8. Pokud nečtete noviny, ze kterých zdrojů získáváte informace?

- Televize Internet Rozhlasové vysílání

9. Jak hodnotíte to, že český tisk vlastní zahraniční koncerny, hlavně německé?

- ČR je členem EU, proto je nepodstatné kdo je vlastníkem tisku
- Kdo je vlastníkem tisku je pro mě nepodstatné
- Je důležité aby český tisk patřil českým vlastníkům
- Vlastnictví tisku ovlivňuje výrazně charakter novin

10. Myslíte si, že vlastníci tisku mohou ovlivňovat témata o kterých se v novinách píše?

- Ano, myslím, že témata která by poškozovala vlastníky tisku se do novin nedostávají
- Ne, myslím, že se vlastníci novin chovají nestranně a nechají novináře psát o všem
- Nedokáži tuto situaci posoudit

11. Myslíte si, že je český tisk pravdivý, aktuální a nezávislý?

- Ano Ne Záleží na tématu, které se řeší
- Nedokáži posoudit

11. Domníváte se, že český tisk může v dalších letech díky internetu a televizi zaniknout?

- Ano, již dnes se čte málo
- Ano, bude slábnout vliv tisku a pokud tisk neosloví něčím novým mladé lidi zanikne
- Ne, denní tisk má v ČR svoji tradici a internet a televize ho ohrožují je málo
- Ne, nezanikne spíše se bude dále rozšiřovat
- Nedokáži posoudit

IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY:

12. Pohlaví:

- žena muž

13. Věk:

- Do 24 let 25 - 44 let 45 – 64 let 65 a více let

14. Nejvyšší ukončené vzdělání:

- základní, vyučen maturita VŠ

Příloha 2 Porady šéfredaktorů

Zápis o poradě šéfredaktorů denního tisku 3. listopadu 1939.^[1]

[Druh záznamu neuveden.]

[Stupeň utajení neuveden.]

Zahajuje ve 14 hod. Dr. **Hofman**, podle jehož slov jsou již v proudu jednání o určitá technická zlepšení ve službě ČTK, která českému tisku velmi prospějí. Jde jmenovitě o urychlené dodávání zpráv v noci a v neděli a o technické usnadnění v tom směru, že určité projevy budou dodány v pozdních hodinách zkráceně, aby je české listy mohly přinést současně s tiskem německým, který se již v téže době prodává v Praze. Určité zjednodušení bude zavedeno v obrázkové cenzuře, již nebude napříště nutno předkládati fotografie politicky bezbarvé, jako např. snímky sportovní, snímky osob apod., pokud ovšem tyto snímky neskrývají v sobě místa, která by mohla býti vykládána jiným způsobem. Touto úlevou zvýší se ovšem úměrně odpovědnost šéfredaktorů.

Pan von **Wolfram** vyslovuje předpoklad, že porada bude krátká, nebudou-li ovšem ze strany šéfredaktorů vneseny dotazy zásadního nebo všeobecného rázu. Jeho dnešní projev omezí se proto na krátkou zmínku o 28. říjnu. V souvislosti s tímto datem učinil již krátký projev na poslední konferenci /27. října/, kdy nabádal novináře, kteří konají užitečnou, odpovědnou a těžkou práci jak vůči svému národu, tak vůči Říši, aby na sebe nenechali působit šeptanou propagandou nebo letáky, poněvadž by jinak nedostáli svému poslání vychovatelů a usměrňovatelů českého veřejného mínění.

Měl k tomuto apelu svůj důvod, poněvadž byl dobře informován o tom, co se v souvislosti s 28. říjnem připravuje. Je známo, že na Václavském náměstí a v jeho okolí došlo k určitým událostem, které byly vyvolány právě působením šeptané propagandy. Je příznačné, že vzdělaní a rozumní Češi zůstali od těchto událostí stranou, poněvadž si byli vědomi toho, že od podobných demonstrací si nemohou nic slibovati.^[2]

V souvislosti s tím konstatuje dvě fakta:

1./ Každý pozorovatel musil konstatovati, že při těchto událostech a při rozptylování demonstrantů německá ozbrojená moc nezasahovala, poněvadž toho nebylo třeba.

2./ Je jasné, že demonstranti byli pouze lidmi, svedenými šeptanou propagandou a letáky z popudu několika iniciátorů, kteří jsou známi. Proto tyto demonstrace nebudou mít žádné další následky.

Z demonstrací vyplývá pro redaktory tisku nové a naléhavé upozornění, aby

na sebe nenechali působit postranními vlivy, nýbrž aby pokračovali ve své dosavadní činnosti.

Podobné demonstrace nemohou mít velký vliv, nýbrž mohou jen mnoha lidem uškodit, přičemž nutno podotknouti, že při potlačování neklidu za válečného stavu nelze počítati se žádnou shovívavostí úředních orgánů.

Jako zmocněnec Říšského protektora a říšské branné moci byl pan von Wolfram zmocněn prohlásiti, že sobotní demonstrace nemají žádného vlivu na dosavadní spolupráci mezi českým tiskem a německými místy a ujišťuje novináře ze své strany, že jeho dobrá vůle k této spolupráci zůstává nezmenšená. Doufá, že stejná dobrá vůle bude i na straně novinářů. Poněvadž ze strany přítomných nebyly vzneseny žádné poznámky, dotazy nebo stížnosti zásadního rázu, Dr. Hofman zakončuje poradu.

[Bez uvedení místa a datace.]

[Nesignováno.]⁵⁹

^[1] NA Praha, fond ASYN, kart. 108, Porady šéfredaktorů a tiskové konference.

^[2] ČTK: Vláda vyzývá obyvatelstvo: Odložte všelijaké stuhy, trikolory, odznaky a čapky. Večerní České slovo, 30. 10. 1939, roč. XXI, č. 245, s. 1. ČTK: K rušivým pokusům minulé soboty. Večerní České slovo, 31. 10. 1939, roč. XXI, č. 246, s. 3. ČTK.: Pokusy o rušení klidu a pořádku. Národní politika, 31. 10. 1939, roč. LVII., č. 303, III. vyd., s. 2.

Tisková porada šéfredaktorů českého denního tisku dne 2. března 1944.^[1]

Důvěrné

Úřední záznam.

Melč: ČTK vydá dnes výtah z článku říšského ministra Dr. Goebbelse uveřejněného v posledním čísle časopisu „Das Reich“. Doporučuji článek, otisknutý s nadpisem „Mezibilance letecké války“ Vaší pozornosti. Nemusíte se omezit na otisk výtahu, naopak můžete připojit k článku i komentáře vlastní.^[2] To se velmi doporučuje. Pokud přináší ČTK z článku odstavce doslovně, lze je pro českého čtenáře upravit způsobem, z kterého by bylo zjevno, že jde o reprodukci určenou pro českého čtenáře. /Kde se tedy v článku používá například obratu „Naše letectvo“, možno jej nahraditi

⁵⁹ Doslovně převzato z: *GEBHART, Jan, et al. Řízení legálního českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava [cd-rom]. Praha : Karolinum, 2010., [cit. 2012-04-21]. ISBN 978-80-246-1632-2.*

obratem „Německé letectvo“ ap./.

Dále Vás upozorňuji na Smetanovy jubilejní oslavy, zahájené slavnostním koncertem v Litomyšli a představením „Prodané nevěsty“ v Národním divadle v Praze. Většina listů přinesla při této příležitosti dnes na první straně pamětní články.^[3] Doporučuji Vám, abyste těmto akcím věnovali i nadále plnou pozornost a abyste doplňovali jednotlivé zprávy ČTK případnými dojmy svých dopisovatelů, recenzentů nebo reportérů. Dr. von Hoop ujistil, že redakce dostaly program těchto Smetanových oslav. Program je souborně uveden v tištěné brožurce. Slavnosti pořádá z části Česká Národní rada, zčásti Veřejná osvětová služba a z části Kuratorium pro výchovu mládeže. V programu nastala řada změn, jelikož venkovské organizace nemohou dodržet v každém případě stanovené lhůty. Na tyto změny byla ČTK upozorněna Dr. Zichem^[4] a upravuje vydávání svých zpráv podle pozměněných lhůt. Proto Vás žádám, abyste použili v každém případě zprávu, vydanou ČTK, jako podkladu.

Dále se vidím nucen, abych se zabýval námětem již poněkud otřepaným, jelikož pokyny, v tomto směru vydané, patrně upadly v zapomenutí. Stále znovu dochází k indiskrecím, pokud se týče důvěrných sdělení, kterých se Vám na konferencích nebo jinak dostává. Takový případ se odehrál teprve nedávno, koncem ledna, kdy bylo tiskem zaznamenáno z určitých důvodů vydání prvního čísla nového časopisu, který později nemusel již býti zaznamenán, jelikož šlo o časopis, určený výhradně pro organizace osvětové. Bylo Vám doporučeno, abyste se tímto časopisem dále nezabývali; dva dny později však právě redaktor tohoto časopisu, který není novinářem z povolání, na mně vyzvídal, z jakých důvodů byl zákaz vydán. – A nyní případ druhý: Před týdnem byl šéfredaktorům vydán pokyn, aby neotiskovali již snímek herečky Evy Klenové.^[5] Mohu Vám sdělit i důvod tohoto pokynu. Jmenovaná herečka hraje v určité činohře podřadnou roli, její snímek se však podařil lépe než snímek herečky, která se hrála hlavní roli, a byl v novinách otisknut i proto, že snad jmenovaná herečka je osobně půvabná. Dva dny později herečka již věděla, že pokyn byl vydán, takže někdo patrně zpravil o vydaném pokynu tiskového referenta Národního divadla. Důvody, které byly příčinou, aby pokyn byl vydán, nebyly přirozeně rázu osobního; naopak byl pokynem sledován úmysl, aby reklama herců se dala v úměrném poměru k jejich schopnostem a k jejich výkonům. Důvod je zde však vedlejší a sděluji Vám jej pouze, abych Vás osobně informoval. Jakmile byl určitý pokyn vydán, je v každém případě odůvodněn a vydává se z důvodů ryze věcných. Sympatie, antipatie nebo osobní přednosti nepadají zde vůbec na váhu. Pojednal jsem v tomto případě o důvodech obšírně, abych Vás informoval, a musím říci, že mne

druhá indiskrece neobyčejně překvapila. V rámci tiskových porad v Presseklubu byli jste opětovně upozorněni, že tisku jsou dodávány pokyny jen proto, aby byl informován, že však by muselo býti od této praxe upuštěno, kdyby docházelo k indiskrecím, takže by pak redaktoři o vydaných pokynech nebyli zpraveni. Chcete-li tedy býti informováni napřed, abyste nenapsali článek na námět, jimž se zabýváti je generálně zakázáno, musíte dbáti, aby s vydanými pokyny bylo nakládáno přísně důvěrně. Jinak bude o pokynech zpravena pouze cenzura, která pak podobný článek prostě škrtně, takže Vám tím nastane více a zbytečné práce.

Krychtálek: Snad by se dalo zjistit, odkud se tiskový referent Národního divadla o pokynu dozvěděl.

Melč: Nechci do záležitosti, o které jsem hovořil, zasahovat úředně, protože tiskový odbor nechce hráti policajta, naopak zůstává Vám přenecháno, abyste rozhodli, jak v těchto věcech chcete napříště postupovat.

Projev Kuratoria pro výchovu mládeže, stanovený na zítřek v Brně, byl jako oznámení předběžně určen pouze pro moravské listy a pro moravské mutace pražských listů, s dodatečným pokynem, že úřední zpráva o projevu bude dodána veškerému tisku.^[6] Jinak měly listy přinést pouze heslo „Česká mládež **buduje**, bolševismus boří“, jelikož agitace pro tuto akci se konala jinak než tiskem^[7]. A nyní přinesl velký list toto heslo dokonce vedle záhlaví slovy „Česká mládež **bojuje**, bolševismus boří“. To je přirozeně zásadní rozdíl. Otázka české účasti na boji byla předmětem celé řady jednání mezi nejvyššími činiteli Protektorátu a Říše a byla s konečnou platností upravena. Na sjednané úpravě nelze nic měnit. Nyní se ovšem veřejnost bude přirozeně tázat, kde vlastně česká mládež bojuje. Tomu třeba proto věnovat pozornost, aby se předešlo takovému nadmíru nepříjemným věcem.

Prosím, abyste mé poznámky k všeobecným otázkám tiskovým, které připojím, nyní přijali tak přátelsky, jak jsou předneseny. Udály se případy, poukazující na to, že jednotliví redaktoři a členové Svazu novinářů nejsou vždy na žádoucí výši, aby působili na své okolí dobrým dojemem a aby osvědčovali vzorný postoj nikoliv jen svou redakční prací, nýbrž i svým soukromým životem. Na tuto nutnost upozornil nejednou vedoucí Generálního referátu Tisk. V poslední době byly vyřešeny různé otázky novinářského stavu, mezi jiným otázka konání služby při stavbě vodojemů, určených pro účely letecké ochrany, jakož i jiné otázky, související s občanskými povinnostmi za války. Ostatní občané, postavení s novináři na stejnou základnu, konají své povinnosti ve smyslu stanovených opatření. Redaktoři jsou od těchto povinností zproštěni, jsou však právě proto

dvojnásobně povinni, aby vyvolávali ve svém osobním styku vždy dobrý dojem. Byl zjištěn případ, vyšetřovaný právě úředně, kde byla v bytě určitého redaktora odhalena černá palírna slivovice. V jiném městě redaktoři, uvedení svým jménem, trávili dopoledne i odpoledne v hospodě, místo aby se věnovali svému redaktorskému poslání. Takovou životosprávu si ovšem ostatní obyvatelstvo nedá dlouho líbit a obrací se s odůvodněnou stížností na úřady, na Svaz novinářů, ano i přímo na ministra lidové osvěty. V takovém případě není pak také žádné přičiny, aby bylo vůči takovým lidem hájeno stanovisko, že podobný novinář má být zproštěn občanských povinností, potlouká-li se po hospodách a provokuje-li nepřímo ostatní obyvatelstvo. Tyto věci jsou pečlivě vyšetřovány a příště se Vám dostane přesné zprávy o úpravě, sjednané s předsedou Svazu novinářů. Pokud by se mohlo zdát oprávněné podezření, že by se mohly vyskytnout podobné věci ve Vašich redakcích, věci, které ostatně v Praze nepředpokládám, je žádoucí, abyste v případě potřeby příležitostně svým spolupracovníkům připomněli nezbytně nutný postoj a abyste je upozornili, že jejich práce nekončí uzavřením psacího stolu, že jsou naopak nepřetržitě kontrolováni veřejností a že musí vždy dbáti toho, aby šetřili důstojnosti a cti svého stavu, jelikož nelze vystavit nepřijemnostem celý stav novinářský pro jednu prašivou ovci.

Praha, dne 2. března 1944.

C. Melč⁶⁰

^[1] NA Praha, fond V. Patzak, sign. 5-69-8, kart. 70.

^[2] Letecký teror nezlomil německou odolnost. *České slovo*, 3. 3. 1944, roč. XXXVI, č. 53, II. vydání, s. 1–2.

^[3] V. Talich: Vzpomínáme 120. narozenin B. Smetany. *České slovo*, 2. 3. 1944, roč. XXXVI, č. 52, II. vydání, s. 1. F. K. Zeman: Smetanova Litomyšl. *České slovo*, 2. 3. 1944, roč. XXXVI, č. 52, II. vydání, s. 1–2. František Bartoš: Genius životního kladu. *Národní politika*, 2. 3. 1944, roč. LXII, č. 61, s. 2. -č-: Ve Smetanovi život české hudby. *Národní politika*, 5. 3. 1944, roč. LXII, č. 64, s. 3.

^[4] ZICH, Otakar, ml. (* 1908, † 1984), logik. Zakladatel prvního pracoviště logiky na č. vysokých školách. Aktivně se věnoval hudbě (Zichovo klavírní trio).

^[5] Fotografie: Eva Klenová v Renčově přebásnění hry Lope de Végy „Císařův mim“, kterou hraje Národní divadlo. *České slovo*, 22. 2. 1944, roč. XXXVI, č. 44, II. vydání, s. 3.

^[6] (čt): Česká mládež manifestuje věrnost Říši. *České slovo*, 4. 3. 1944, roč. XXXVI, č. 54, II. vydání, s. 1–2.

^[7] pk.: Česká mládež buduje, bolševismus ničí. *Národní politika*, 2. 3. 1944, roč. LXII, č. 61, s. 2. Česká mládež buduje, bolševismus ničí. *Lidové noviny*, 2. 3. 1944, roč. 52, č. 61, s. 2.

⁶⁰ Doslovně převzato z: *GEBHART, Jan, et al. Řízení legálního českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava [cd-rom]. Praha : Karolinum, 2010., [cit. 2012-04-21]. ISBN 978-80-246-1632-2.*

Obrázek 1 Vlastnictví českého periodického tisku

